МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

магістра

на тему: **«ФОРМУВАННЯ МИСТЕЦЬКО-ТВОРЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ХОРЕОГРАФІЇ»**

Виконала: студентка 2 курсу, групи 8.0120-з спеціальності 012 «Дошкільна освіта» освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта»
А. С. Ємельяненко

Керівник: доцент кафедри дошкільної та початкової освіти, доцент, к. пед. н. _____О. В. Гузенко

Рецензент: доцент кафедри дошкільної та початкової освіти, доцент, к. пед. н. _____ О. О. Самсонова

Запоріжжя
2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет соціальної педагогіки та психології
Кафедра дошкільної та початкової освіти
Рівень вищої освіти магістерський
Спеціальність 012 «Дошкільна освіта»
Освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри_____

«____» _____20__ року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Ємельяненко Анні Сергіївні

1. Тема роботи: «Формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії»,
керівник роботи Гузенко Оксана Вікторівна, кандидат педагогічних наук, доцент затверджені наказом ЗНУ від «24» вересня 2024 р. № 1447-с.

2. Строк подання студентом роботи: 1 грудня 2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: матеріали педагогічної практики, курсових робіт

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що належить розробити): визначити поняття й структуру мистецько-творчої компетентності в сучасній дошкільній освіті; з'ясувати сутність мистецько-творчої компетентності дітей дошкільного віку в контексті основних видів мистецької діяльності; схарактеризувати хореографію як засіб формування мистецько-творчої компетентності в дітей старшого дошкільного віку; розробити й теоретично обґрунтувати модель формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії та педагогічні умови ефективного її запровадження в ЗДО.

5. Перелік графічного матеріалу: таблиць – 4; рисунків – 1.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Консультант	Дата, підпис	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Вступ	Гузенко О.В.	05.02.24 р.	05.02.24 р.
Розділ 1	Гузенко О.В.	11.03.24 р.	11.03.24 р.
Розділ 2	Гузенко О.В.	06.05.24 р.	06.05.24 р.
Висновки	Гузенко О.В.	09.09.24 р.	09.09.24 р.
Додатки	Гузенко О.В.	14.10.24 р.	14.10.24 р.

7. Дата видачі завдання: 05.02.24 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Збір та систематизація матеріалу	жовтень-листопад	виконано
2	Написання вступу	листопад	виконано
3	Написання першого розділу	грудень-квітень	виконано
4	Написання другого розділу	травень-вересень	виконано
5	Написання висновків	вересень	виконано
6	Оформлення додатків	жовтень	виконано
7	Оформлення роботи, рецензування	жовтень-листопад	виконано
8	Захист	грудень	

Студент _____ Ємельяненко А. С.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Гузенко О. В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Нормоконтроль пройдено
Нормоконтролер _____ Вахняк Н. В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 70 с., 4 таблиці, 1 рисунок, 50 джерел, 3 додатки.

Мета дослідження: розробити та теоретично обґрунтувати модель формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії.

Об'єкт дослідження: процес формування мистецько-творчої компетентності в дітей старшого дошкільного віку.

Предмет дослідження: організаційно-методична модель формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії в умовах ЗДО.

Методи дослідження: *теоретичні:* аналіз і узагальнення психолого-педагогічної літератури для визначення теоретичних основ дослідження, обґрунтування організаційно-методичної моделі формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії в умовах ЗДО; *емпіричні:* методи педагогічної діагностики (спостереження, бесіди, тестування, творчі завдання).

Теоретичне значення дослідження полягає в науковому обґрунтуванні організаційно-методичної моделі формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії в умовах ЗДО.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробленні, апробації та впровадженні в освітній процес закладу дошкільної освіти організаційно-методичної моделі формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії та педагогічних умов ефективної її реалізації в ЗДО.

Галузь використання: заклади дошкільної освіти.

ФОРМУВАННЯ, МИСТЕЦЬКО-ТВОРЧА КОМПЕТЕНТНІСТЬ, ХОРЕОГРАФІЯ, СТАРШИЙ ДОШКІЛЬНИЙ ВІК.

SUMMARY

Emelianenko A.S. Formation of Artistic and Creative Competence of Children of Senior Preschool Age by Means of Choreography

The qualification work consists of an introduction, 2 parts, conclusions, a list of used literature (50 articles, 2 of foreign origin), and addition.

In the context of the European integration of Ukraine and its entry into the world space, new challenges and requirements for educational processes are emerging, which require modernization and adaptation to modern trends. Education becomes a key tool for the development of a harmoniously developed personality, able to integrate into global society, while preserving national identity and cultural traditions. In this context, it is important to develop creative abilities in children already at the early stages of their lives, which provides the basis for further personal and professional development. The main directions of child development are determined by the modern state standard of preschool education of Ukraine and orients the educational process to the formation of key competencies, among which artistic and creative competence occupies a special place.

One of the most effective means of forming artistic and creative competence is choreography, which combines movement, music and emotional expression. Choreographic activity promotes the development of harmonious movement skills, a sense of rhythm, and the ability to convey emotions through dance in older preschool children.

Achieving the set goal requires solving the following research tasks.

1. Determine the concept and structure of artistic and creative competence in modern preschool education.

2. To find out the essence of the artistic and creative competence of preschool children in the context of the main types of artistic activity.

3. To characterize choreography as a means of forming artistic and creative competence in children of older preschool age.

4. To develop and theoretically substantiate a model of the formation of artistic and creative competence of children of older preschool age by means of choreography in conditions of special education.

5. To develop pedagogical conditions for the introduction of a model of formation of artistic and creative competence of children of older preschool age by means of choreography in conditions of special education.

The object of the study: the process of forming artistic and creative competence in children of older preschool age. The subject of the study: an organizational and methodological model of the formation of artistic and creative competence of children of older preschool age by means of choreography in the conditions of special education.

Part 1 “Theoretical foundations of the problem of the formation of artistic and creative competence of older preschool children” contains an analysis of the concept and structure of artistic and creative competence, the essence of artistic and creative competence of preschool children in the context of the main types of artistic activity, the characteristics of choreography as a means of forming artistic and creative competence in children of older preschool age.

In part 2 “Organizational-methodical model of formation of artistic and creative competence of older preschool children by means of choreography in conditions of special education” the organizational and methodical model of formation of artistic and creative competence of children of older preschool age by means of choreography in conditions of special education is theoretically substantiated, pedagogical conditions for the introduction of organizational-methodological model.

The obtained results can be used by teachers of preschool and after-school education institutions.

Keywords: FORMATION, ARTISTIC AND CREATIVE COMPETENCE, CHOREOGRAPHY, SENIOR PRESCHOOL AGE

ЗМІСТ

Вступ……... 8
Розділ 1. Теоретичні засади проблеми формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку …… 12
1.1. Поняття і структура мистецько-творчої компетентності в сучасній дошкільній освіті…… 12
1.2. Сутність мистецько-творчої компетентності дітей дошкільного віку в контексті основних видів мистецької діяльності ……..……. 20
1.3. Хореографія як засіб формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку…….. 34
Розділ 2. Організаційно-методична модель формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії в умовах ЗДО …… 50
2.1. Теоретичне обґрунтування організаційно-методичної моделі формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії в умовах ЗДО……..... 50
2.2. Педагогічні умови запровадження організаційно-методичної моделі…….... 61
Висновки……..... 74
Список використаних джерел……... 77
Додатки……... 80

ВСТУП

У контексті європейської інтеграції України та її входження в світовий простір, постають нові виклики та вимоги до освітніх процесів, що потребують модернізації та адаптації до сучасних тенденцій. Освіта стає ключовим інструментом для розвитку гармонійно розвиненої особистості, здатної інтегруватися у глобальне суспільство, зберігаючи при цьому національну ідентичність і культурні традиції.

Сучасні виклики, зокрема глобалізація, диджиталізація, зміни у соціальних та культурних процесах, пандемії та війна в Україні вимагають від освітньої системи інтеграції нових підходів та методик, що сприяють вихованню особистостей, здатних критично мислити, бути креативними, комунікабельними, адаптивними до змін. У цьому контексті важливим є розвиток творчих здібностей у дітей вже на ранніх етапах їхнього життя, що забезпечує основи для подальшого особистісного та професійного розвитку.

Закон України «Про освіту» спрямовує дошкільну освіту на забезпечення всебічного розвитку дитини, що є необхідним для успішної соціалізації та інтеграції в сучасне суспільство. Головні напрями розвитку дитини визначає сучасний державний стандарт дошкільної освіти України та орієнтує освітній процес на формування ключових компетентностей, серед яких особливе місце займає мистецько-творча компетентність. Ця компетентність включає розвиток у дітей здатності до самовираження засобами різних видів мистецької діяльності, що є основою для формування їхньої індивідуальності та креативності.

Одним із найбільш ефективних засобів для формування мистецько-творчої компетентності є хореографія, яка поєднує в собі рух, музику та емоційний вираз. Хореографічна діяльність сприяє розвитку у дітей старшого дошкільного віку навичок гармонійного руху, почуття ритму, а також здатності передавати свої емоції через танець. Це не тільки розвиває їхні фізичні

можливості, але й сприяє формуванню естетичного смаку, здатності до співпраці з іншими дітьми та самовираження.

З огляду на вимоги Державного стандарту дошкільної освіти, дана кваліфікаційна робота досліджує, як саме хореографічна діяльність може бути інтегрована в освітній процес для формування мистецько-творчої компетентності у дітей старшого дошкільного віку. У роботі аналізуються методи, підходи та умови, які забезпечують ефективність цього процесу, зокрема з урахуванням індивідуальних особливостей дітей, що дозволяє повноцінно реалізувати їхній художньо-естетичний потенціал у рамках сучасних освітніх стандартів.

Науковці вважають дошкільний вік сприятливим періодом для розвитку мистецько-творчого потенціалу дітей, оскільки саме в цей час відбувається активне формування базових навичок і здібностей, необхідних для творчого самовираження. Дошкільний вік характеризується високим рівнем сенсорного сприйняття, емоційної чутливості та креативності, що створює оптимальні умови для залучення дітей до різних видів мистецької діяльності, включаючи малювання, ліплення, аплікацію, музику та хореографію. Творчі завдання допомагають дітям розвивати уяву, естетичне сприйняття та емоційну виразність, що є важливими елементами мистецько-творчої компетентності.

Проблему формування мистецько-творчої компетентності висвітлено в теоретичних працях вітчизняних учених (Н. Голота, О. Дронова, К. Демчик, С. Ничкало, О. Половіна, Г. Сухорукова, А. Федорович, А. Шевчук, Л. Шульга, Л. Янцур та інш.), які досліджують різні аспекти розвитку дітей дошкільного віку в контексті мистецької освіти. Вчені підкреслюють, що мистецька діяльність сприяє розвитку творчих здібностей, формує естетичне сприйняття, емоційну чутливість і креативність дітей, що є невіднятними складниками мистецько-творчої компетентності.

Здійснений аналіз психолого-педагогічних досліджень дав змогу стверджувати, що ефективним засобом для формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку є хореографія, яка інтегрує в

собі різні види мистецтва, такі як музика, рух, і драматизація. Хореографія сприяє розвитку у дітей емоційної чутливості, ритмічного відчуття, координації рухів, а також здатності до творчого самовираження.

На жаль, практика свідчить, що в основному, заняття з хореографії зосереджуються на відпрацюванні технічних аспектів виконання танцювальних рухів, що звужує можливості для дітей проявляти власну креативність, експериментувати з рухами та музикою, а також розвивати емоційно-ціннісні компоненти своєї особистості. Такий підхід обмежує освітню функцію хореографії та не дозволяє повністю реалізувати її потенціал як засобу формування мистецько-творчої компетентності, який має бути спрямований не лише на механічне засвоєння рухів, але й на розвиток творчого мислення, емоційної виразності та естетичного смаку у дітей старшого дошкільного віку.

У зв’язку з цим, дана кваліфікаційна робота спрямована на дослідження процесу формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії, визначення ефективних підходів та методик, що можуть бути використані в сучасних умовах розвитку української дошкільної освіти.

Актуальність окресленої проблеми, її важливість для теорії і недостатній рівень розробленості щодо практики виховання обумовили вибір теми кваліфікаційної роботи: «Формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії».

Мета дослідження – розробити та теоретично обґрунтувати модель формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії.

Досягнення поставленої мети вимагає вирішення наступних завдань дослідження.

1. Визначити поняття й структуру мистецько-творчої компетентності в сучасній дошкільній освіті.

2. З’ясувати сутність мистецько-творчої компетентності дітей дошкільного віку в контексті основних видів мистецької діяльності.

3. Схарактеризувати хореографія як засіб формування мистецько-творчої компетентності в дітей старшого дошкільного віку.

4. Розробити й теоретично обґрунтувати модель формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії в умовах ЗДО.

5. Розробити педагогічні умови запровадження моделі формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії в умовах ЗДО.

Об’єкт дослідження – процес формування мистецько-творчої компетентності в дітей старшого дошкільного віку.

Предмет дослідження – організаційно-методична модель формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії в умовах ЗДО.

Методи дослідження: Методи дослідження: *теоретичні:* аналіз і узагальнення психолого-педагогічної літератури для визначення теоретичних основ дослідження, обґрунтування організаційно-методичної моделі формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії в умовах ЗДО; *емпіричні:* методи педагогічної діагностики (спостереження, бесіди, тестування, творчі завдання).

Теоретичне значення дослідження полягає в науковому обґрунтуванні організаційно-методичної моделі формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії в умовах ЗДО.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробленні, апробації та впровадженні в освітній процес закладу дошкільної освіти організаційно-методичної моделі формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії та педагогічних умов ефективної її реалізації в ЗДО

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МИСТЕЦЬКО-ТВОРЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ХОРЕОГРАФІЇ

1.1. Поняття і структура мистецько-творчої компетентності в сучасній дошкільній освіті

Новий Державний стандарт дошкільної освіти в Україні передбачає оновлення освітнього змісту з метою забезпечення всебічного розвитку дитини, що включає не лише набуття знань, але й розвиток критичного мислення, соціальних навичок, творчості та здатності до адаптації у швидкозмінному світі. Компетентнісний підхід забезпечує гармонійний розвиток дитини, підготовку її до життя у складному і динамічному світі, а також сприяє її успішній соціалізації та подальшому навчальному шляху.

Однією з ключових компетентностей, визначених новим Державним стандартом дошкільної освіти, є мистецько-творча компетентність, яка передбачає розвиток здатності дітей до творчого самовираження за допомогою різних видів мистецтва та мистецької діяльності.

Проблему формування мистецько-творчої компетентності висвітлено в теоретичних працях вітчизняних учених (Н. Голота, О. Дронова, К. Демчик, С. Ничкало, О. Половіна, Г. Сухорукова, А. Федорович, А. Шевчук, Л. Шульга, Л. Янцур та інш.), які досліджують різні аспекти розвитку дітей дошкільного віку в контексті мистецької освіти. Вчені підкреслюють, що мистецька діяльність сприяє розвитку творчих здібностей, формує естетичне сприйняття, емоційну чутливість і креативність дітей, що є невіднятними складниками мистецько-творчої компетентності.

У Державному стандарті дошкільної освіти мистецько-творча компетентність визначається як «здатність дитини практично реалізовувати

свій художньо-естетичний потенціал для отримання бажаного результату творчої діяльності на основі розвинених емоцій та почуттів до видів мистецтва, елементарно застосувати мистецькі навички в життєвих ситуаціях під час освітньої та самостійної діяльності» [3].

Співавторка державного стандарту О. Половіна акцентує, що мистецька освіта дошкільнят не спрямована на виховання художників, музикантів, акторів. Але «здібності, якості, компетентності, що формуються і розвиваються в мистецьких видах діяльності, є інструментом творення дитини як особистості та збереження її унікальності» [39]. Вчена розглядає вплив мистецтва на дитину як збагачення особистого, індивідуального досвіду взаємодії дитини зі світом, можливість «навчитися проникати у внутрішній світ іншої особистості» і вважає, що «такий досвід сприяє формуванню особистісної компетентності дошкільника, адже завдяки йому розвивається така базова характеристика як емпатія» [39, с. 22].

Структура мистецько-творчої компетентності складається з системи взаємопов’язаних компонентів: емоційно-ціннісного; когнітивного; творчо-діяльнісного.

Емоційно-ціннісний компонент мистецько-творчої компетентності, включає здатність дитини емоційно реагувати на мистецтво, виявляти ціннісне ставлення до творчості художників, музикантів, танцівників тощо. Дитина повинна вміти емоційно сприймати красу емоції та переживати естетичні почуття.

Державний стандарт визначає зміст емоційно-ціннісного ставлення, який має опанувати дитина до навчання в школі: «емоційно відгукується на прояви краси в довкіллі, побуті та творах мистецтва, виявляє ціннісне ставлення до творчості художників, музикантів, співаків, танцівників, письменників. Виявляє інтерес до мистецької діяльності (художньо-продуктивної, музичної, театралізованої). Позитивно відгукується на пропозиції включення в різні види мистецько-творчої діяльності (малювання, ліплення, аплікація; слухання музики, співи, музична гра, музично-ритмічні рухи, гра на дитячих музичних

інструментах; театралізація малих літературних творів, розігрування спектаклю). Отримує задоволення від мистецької діяльності» [3, с. 22].

В літературних джерелах сучасні науковці визначають емоційно-ціннісне ставлення як пріоритетне у формуванні різних аспектів мистецько-творчої компетентності.

К. Демчик у дослідженні проблеми формування ціннісного ставлення до живопису в дітей старшого дошкільного віку дано визначення поняттю «ціннісне ставлення дитини до живопису» як позиції особистості, яка включає сприйняття творів живопису і проявляється в її естетичних почуттях, емоціях, судженнях, власних оцінках, що є результатом задоволення її утилітарних і духовних потреб, та що пробуджує дитяче бажання відтворювати сприйняте у сфері мистецтва у різних видах власної художньо-творчої діяльності» [17, с. 6].

С. Ничкало у дослідженні емоційно-ціннісного контексту естетичного виховання засобами візуальних мистецтв зазначає, що головним у мистецькій освіті є духовне зростання, що відбувається завдяки певному напруженню емоційно-почуттєвої сфери, без якого неможливе сприймання і творення мистецтва. Дослідниця зауважує, що саме це напруження є розвивальним імпульсом, поштовхом до осмислення своїх почуттів, а отже – глибшого розуміння себе, різних явищ життя і свого ставлення до них, тобто – формування системи цінностей і їх усвідомлення, осмислення. Емоції й почуття є невіднятними від ціннісного компонента самосвідомості [36].

Великого значення у формуванні емоційно-ціннісного ставлення дітей в процесі мистецької діяльності надається в літературі чуттєвій сприйнятливості навколишньої дійсності. Л. Шульга називає її необхідною умовою творчого самовираження, вважає накопичення естетичних вражень першим етапом у розвитку творчих здібностей, і стверджує: «чим багатший чуттєвий досвід дитини, тим яскравіші образи уяви і гостріше бажання відтворити власні враження у творчій діяльності» [48, с. 51].

Л. Шульга зазначає, що врахування здатності дошкільників до чуттєвої сприйнятливості орієнтує організацію діяльності за освітнім напрямом «Дитина

у світі мистецтва» на «влаштування зустрічі з красою, багатством її прояву в мистецтві, природі, в людях та їхніх творіннях», і вважає, що основними умовами для сприймання краси в мистецтві повинні стати не аналіз твору, а «чуттєве переживання його художнього змісту, який привертає увагу і занурює в себе, вражає барвами, формами, звуками, ритмами, динамікою, викликає емоційний відгук, почуття, зрушує внутрішні сили, творчий потік, наповнює енергією, вимагає самовираження, самореалізації і, тим самим, розвиває вміння дивитись і бачити, слухати і чути, відчувати, розуміти, любити, що в результаті збагачує духовне життя дитини» [48, с. 51]. Таким чином, аналіз наукових джерел доводить, що емоційно-ціннісний компонент відіграє центральну роль у формуванні мистецько-творчої компетентності дитини, оскільки саме через емоції та цінності діти встановлюють глибокий зв’язок із мистецтвом. Цей компонент забезпечує не лише емоційний відгук на художні образи, але й формування естетичних і моральних цінностей, що стають основою для розвитку особистості та творчого самовираження.

Мистецтво має здатність викликати сильні емоційні переживання, які стимулюють розвиток емоційної чутливості у дітей. Це допомагає дітям краще розуміти власні почуття та емоції інших, що сприяє розвитку емпатії. Емоційна чутливість також дозволяє дитині глибше сприймати та оцінювати мистецькі твори, а також створювати власні, вкладаючи в них свої емоції та переживання.

Завдяки взаємодії з мистецтвом діти формують свої уявлення про красу, гармонію, виразність. Ці естетичні цінності стають важливим складником особистісної культури дитини. Естетичні цінності, сформовані в дошкільному дитинстві, визначають сприйняття дитиною навколишнього світу, її ставлення до природи, інших людей, мистецтва, і впливають на вибір засобів самовираження у творчій діяльності.

Мистецтво, зокрема література, театр, музика, сприяє формуванню моральних і духовних цінностей. Діти через мистецькі твори знайомляться з концепціями добра і зла, справедливості, співчуття, що сприяє формуванню їхньої моральної свідомості. Емоційний відгук на мистецькі твори часто є

сильним стимулом для участі дітей у творчій діяльності. Коли дитина відчуває позитивні емоції під час взаємодії з мистецтвом, вона прагне повторити цей досвід, що підвищує мотивацію до творчої активності [23].

Відчуття радості та задоволення від створення власних творів зміцнює впевненість дитини в собі, підсилює бажання експериментувати та розвиватися в мистецькій сфері. Емоційно-збагачена творча діяльність створює умови для гармонійного розвитку дитини, забезпечуючи позитивний психологічний клімат як у групі однолітків, так і в сім'ї.

Таким чином, можна зробити висновок, що емоційно-ціннісний компонент є невіднятною частиною мистецько-творчої компетентності, оскільки він забезпечує глибоке особистісне сприйняття мистецтва, формує внутрішній світ дитини, її естетичні та моральні цінності [24]. Цей компонент стимулює не лише розвиток емоційної сфери, але й мотивує до творчої діяльності, сприяючи формуванню гармонійної, творчої особистості.

Наступним компонентом у структурі мистецько-творчої компетентності є когнітивний, знаннєвий, який орієнтований на сформованість знань і включає елементарні уявлення про різні види мистецтва (образотворче, музичне, театральне).

В Державному стандарті освітній зміст зі сформованості знань зорієнтовано на наступні результати дитини: «має елементарні уявлення про види мистецтва (художньо-продуктивне, музичне, театральне). Розуміє мистецтво як результат творчої діяльності митців, виконавців. Виявляє інтерес до творів різних видів мистецтва, впізнає знайомі твори, проявляє до них особисте ставлення, висловлює враження від мистецтва, інтерпретує твори. Сприймає та емоційно реагує на художній образ, елементарно аналізує засоби художньої виразності у творах мистецтва різних видів і жанрів. Вирізняє специфіку образу мистецтва художньо-продуктивного, декоративно-ужиткового, музичного, танцювального, театрального. Розуміє призначення зображувальних матеріалів, театрального реквізиту, атрибутів для образотворчої, театралізованої, музичної діяльності; здатна до реалізації

творчого задуму за їх допомогою. Має уявлення про музичну гру, пісню, хоровод, танець, інструментальну музику. Розуміє зміст і колективний характер театральної вистави, знає різні види театру (ляльковий, тіньовий, настільний тощо)» [3, с. 22].

А. Федорович, розглядає проблему мистецько-творчої компетентності дошкільника і зазначає важливість здатності до пізнавальної та художньо-практичної діяльності у певному виді мистецтва, що за трактуванням авторки означає: сприймати, думати, шукати, діяти, співпрацювати, застосувати та поєднувати техніки, форми, образи для здійснення творчого задуму, реалізації творчої уяви. До кінця дошкільного віку дитина має засвоїти конкретні знання про мистецтво, мати розвинені художні вміння та навички. А. Федорович наголошує, що початку треба навчити «бачити, сприймати, розуміти художні образи, а потім – відображати їх через доступні мистецькі засоби, поступово пояснюючи особливості та можливості їхнього поєднання. Тільки тоді, набувши достатнього художньо-естетичного досвіду дитина матиме можливість творити самостійно» [44, с. 412]. Серед компонентів мистецько-творчої компетентності дошкільника А. Федорович виокремлює: «емоційний – позитивне чуттєве ставлення до довкілля та творів мистецтва, милування, прояви натхнення, інтересу тощо; пізнавальний (знаннєвий) – наявність доступних знань та уявлень про види мистецтва, їхні особливості, засоби виразності, а також про мистецтво як результат діяльності виконавців, митців, творців, художників, акторів і т. д.; практичний – сформованість художніх умінь та навичок, самостійне використання безпечних технік роботи, розвиненість творчої уяви тощо; ціннісний – вихованість, демонстрація естетичних смаків, уподобань, можливість надання оцінок, власна інтерпретація дійсності; творчий – прояви творчих здібностей, ініціативності, самостійності, оригінальності, нестандартності та ін.» [44, с. 414].

Можна зробити висновок, що когнітивний компонент мистецько-творчої компетентності забезпечує необхідний інтелектуальний базис для розуміння та створення мистецьких творів, містить процеси сприйняття, мислення, пам’яті,

уяви та інших розумових здібностей, які є фундаментальними для опанування мистецтвом, забезпечує засвоєння знань про різні види мистецтва, техніки виконання, використання матеріалів та інструментів, що загалом сприяє успішній творчій діяльності.

Третій компонент мистецько-творчої компетентності - творчо-діяльнісний, представлений здатністю та навичками до активного, творчого впровадження набутого досвіду в реалізації художньо-естетичного потенціалу. Цей компонент відображає практичний аспект мистецької діяльності, де дитина не лише засвоює знання та розвиває емоційно-ціннісні орієнтири, але й активно використовує їх у створенні власних творчих робіт.

Діти, які володіють розвиненими навичками творчого впровадження набутого досвіду, здатні ефективно виражати свої думки, почуття та ідеї через різні види мистецтва – малювання, ліплення, музику, театр тощо. Цей процес самовираження сприяє розвитку унікального творчого стилю дитини, допомагає їй знаходити власний спосіб художнього висловлення.

Здатність до творчого впровадження набутого досвіду передбачає вміння дитини застосовувати засвоєні знання, техніки та методи в нових, незвичайних ситуаціях, комбінуючи різні види мистецтва для досягнення творчої мети. Дитина може адаптувати відомі художні прийоми, експериментувати з матеріалами та інструментами, створюючи оригінальні твори, що демонструють її художньо-естетичний потенціал.

Розвиток цього компоненту передбачає формування у дитини ініціативи та незалежності у творчій діяльності. Дитина повинна бути здатною самостійно розпочинати та організовувати творчий процес, приймати рішення щодо форми, змісту та засобів вираження. Самостійність у творчості підвищує впевненість дитини у власних силах, сприяє розвитку критичного мислення та вміння самостійно вирішувати творчі завдання.

Сучасні науковці звертають увагу на важливість створення умов варіативності, свободи вибору матеріалів, інструментів, способів зображення для творчої самореалізації, створення власного художнього образу, у

визначенні його особливостей та засобів виконання на заняттях із художньо-продуктивної діяльності. Л. Шульга пропонує для формування в дітей технічних художніх навичок надати їм можливість обрати художні інструменти за бажанням та передбачити наявність нетрадиційних матеріалів, які допоможуть отримати бажане зображення завдяки своїм особливостям: «художній процес із застосування нетрадиційних технік перетворюється в за хопливий творчий експеримент, під час якого дитина набуває зображувальний, пошуковий, дослідницький, пізнавальний досвід, яким користується надалі, а також, у чому ми переконані, винахідницькі здатності творчо застосовувати будь-які засоби, які є під рукою, для досягнення мети, пов'язувати з нею отримане зображення за допомогою уяви, фантазії, мовлення» [48, с. 61].

Здатність та навички до активного, творчого впровадження набутого досвіду є ключовим компонентом у структурі мистецько-творчої компетентності. Цей компонент забезпечує дитині можливість реалізовувати свій художньо-естетичний потенціал через творчість, проявляти ініціативу, самостійність та оригінальність у мистецькій діяльності, сприяє формуванню у дитини стійкої мотивації до творчої активності та підвищенню її впевненості у власних творчих здібностях.

Отже, проведений аналіз науково-методичних джерел дозволив визначити поняття мистецько-творчої компетентності в контексті сучасної дошкільної освіти та виокремити ключові компоненти цієї компетентності, зокрема: емоційно-ціннісний, когнітивний та творчо-діяльнісний. З'ясовано, що мистецько-творча компетентність є комплексним утворенням, яке охоплює не лише здатність дітей сприймати, пізнавати та оцінювати твори мистецтва, але й активно долучатися до творчої діяльності, використовувати свої знання та навички для створення власних художніх робіт. Ця компетентність є важливим складником гармонійного розвитку особистості дитини, сприяє формуванню її естетичних та моральних цінностей, розвитку емоційної чутливості, творчого самовираження. Значна увага була приділена розгляду структурних компонентів мистецько-творчої компетентності. Емоційно-ціннісний

компонент забезпечує формування емоційної чутливості та естетичних цінностей, когнітивний компонент сприяє розвитку уяви, творчого мислення та засвоєнню знань про мистецькі техніки, а творчо-діяльнісний компонент дозволяє дитині реалізувати свій художньо-естетичний потенціал через творчу діяльність, що загалом забезпечує всебічний розвиток особистості дитини.

1.2. Сутність мистецько-творчої компетентності дітей дошкільного віку в контексті основних видів мистецької діяльності

Визначення мистецько-творчої компетентності надає загальні рамки, які описують здібності та знання, що мають бути сформовані у дитини. Проте для повноцінного усвідомлення цього поняття нам необхідно дослідити, як саме ця компетентність розвивається в процесі основних видів мистецької діяльності, таких як образотворча, музична, театралізована. Кожен з цих видів діяльності має свої особливості та вимоги, що дозволяють розвивати специфічні аспекти мистецько-творчої компетентності. Основна увага цього підрозділу буде зосереджена на аналізі мистецько-творчої компетентності дітей в контексті основних видів мистецької діяльності.

Основними видами мистецької діяльності державним стандартом дошкільної освіти визначено: художньо-продуктивна, музична, театралізована та самостійна художня діяльність [39].

Слід зазначити, що у сучасній науковій літературі обговорюється термінологія щодо мистецької діяльності дітей дошкільного віку. Так, порівнюючи державний стандарт 2021 року з минулим стандартом 2012 року, А. Шевчук наголошує на тотожності термінів «мистецько-творча» і «художньо-продуктивна» діяльність, що ґрунтується на цілісності репродуктивного і продуктивного мистецького досвіду дітей. Авторка звертає увагу на те, що назва «художньо-продуктивна» була спільною для різних видів мистецької діяльності в БКДО 2012 р., що «відповідає академічним

класифікаціям мистецтва – художня / мистецька, продуктивна / творча» [46]. Тому вчена акцентує, що у формулюванні «художньо-продуктивна діяльність» не слід розуміти поняття «продуктивна» надто спрощено, адже тут ідеться не лише про продукт (який можна взяти до рук), а й про акт творення. Наприклад, творення під час малювання має реальний результат – малюнок. Виконання пісні – це ніби співтворення з її авторами, згідно з правилами чистого інтонування, намагання передати характер музики, завдяки чому пісня сприймається як художній твір, стає ним. Результатом колективного творення дітьми акторами образів на сцені є вистава. Акт творення танцю є одночасно і результатом, тому що танець (як і музика, і театральна вистава) поза виконавством взагалі не існує» [46]. Види мистецької діяльності дітей (образотворчої, музичної, театралізованої) А. Шевчук пов'язує з окремими видами мистецтва – образотворчим, музикою, театром.

До художньо-продуктивної діяльності в державному стандарті (2021) року віднесено заняття з малювання, ліплення, аплікації, а процесі яких вирішується завдання з формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку. Г. Сухорукова, О. Дронова, Н. Голота, Л. Янцур висвітлюють різні аспекти впливу образотворчого мистецтва в розвитку креативного мислення, уяви, естетичного сприйняття, а також практичних навичок, необхідних для створення власних художніх творів [41].

Так, формування мистецько-творчої компетентності в процесі малювання відбувається завдяки розвитку візуального сприйняття та спостережливості, діти вчаться спостерігати за формами, кольорами, текстурами, що їх оточують, а також відтворювати їх на папері. Це допомагає розвивати здатність до сприйняття естетичних аспектів навколишнього світу. Завдання на створення малюнків за мотивами казок, природних явищ, фантазійних сюжетів стимулюють уяву та здатність до творчого самовираження. Діти експериментують з кольорами, формами, композиціями, вчаться виражати свої думки та почуття через малюнок. Під час малювання діти освоюють різні техніки (акварель, гуаш, пастель, малювання олівцем), що розвиває їхні ручні

вміння та навички управління інструментами. Опанування технічних аспектів змішування кольорів сприяє глибшому розумінню художніх прийомів.

Ліплення з пластиліну, глини та інших пластичних матеріалів сприяє розвитку просторового сприйняття, оскільки діти працюють з об'ємними формами. Також розвиваються сенсорні здібності, що допомагає дітям краще розуміти текстуру, твердість, еластичність матеріалів. Завдання на створення скульптур, фігурок тварин, людей чи фантастичних персонажів стимулюють уяву та дозволяють дітям проявити свою індивідуальність. Процес ліплення допомагає дітям виявляти свій емоційний стан через творчість, створюючи об'єкти, які відображають їхні думки та почуття. Робота з дрібними деталями, формування складних об'ємних форм розвиває точність рухів, координацію рук та пальців. Ці навички є важливими не тільки для художньої діяльності, але й для загального розвитку дитини.

На заняттях з аплікації відбувається робота з формами, кольорами та їх розташуванням на площині, що розвиває здатність до композиційного мислення. Діти вчаться поєднувати різні елементи в гармонійну цілісність, розуміють принципи симетрії, пропорційності. Аплікації дозволяють дітям експериментувати з різними матеріалами (папір, тканина, природні матеріали) та техніками, що стимулює їхню творчість, навчає знаходити нестандартні рішення, створювати нові форми та поєднання, що сприяє розвитку інноваційного мислення. Планування послідовності дій в процесі аплікації, а саме: вибір матеріалів, вирізання форм, розміщення елементів, розвиває у дітей здатність до організації процесу створення художнього твору. Завершення роботи над аплікацією формує відповідальність за виконання завдання від початку до кінця.

Все вищезазначене доводить, що образотворча діяльність в закладі дошкільної освіти є ефективним засобом формування мистецько-творчої компетентності у дітей дошкільного віку, допомагає розвивати уяву, креативність, художні навички, а також сприяє всебічному розвитку дітей.

Потужний потенціал у формуванні мистецько-творчої компетентності має музична діяльність в дошкільній освіті й представлена такими видами, як: співи, слухання музики, музично-ритмічна та музично-ігрова діяльність, гра на дитячих музичних інструментах, методичні основи яких висвітлено в посібнику С. Матвієнко [33].

Під час співу діти вчаться правильно інтонувати мелодії, відчувати ритм, а також контролювати висоту і гучність свого голосу. Це сприяє розвитку слухових навичок, здатності розпізнавати музичні звуки та їхні відтінки. Спів надає дітям можливість виражати свої почуття, настрій і емоції через виконання пісень, допомагає дітям удосконалювати дикцію, розвивати мовленнєві навички, збагачувати словниковий запас, особливо під час роботи з текстами пісень.

Слухання музики допомагає дітям знайомитися з багатством музичної культури, розвиваючи їхній естетичний смак. Діти вчаться розрізняти музичні інструменти, визначати характер, темп, динаміку. Музика має сильний емоційний вплив, тому слухання музичних творів сприяє розвитку емоційного інтелекту, здатності до співпереживання, розуміння емоцій через музичні образи. Обговорення почутих музичних творів, малювання або створення аплікацій на музичні теми стимулює розвиток уяви та творчого мислення.

Виконання рухів під музику, танці та ритмічні вправи допомагають дітям розвивати координацію рухів, почуття ритму та пластичність. Рухи під музику сприяють усвідомленню звязку між звуком і рухом, допомагаючи дітям висловлювати свої емоції через танець. Музично-ігрова діяльність, що включає групові танці, хороводи або ігри з музичним супроводом, сприяє розвитку соціальної взаємодії, навичок співпраці та комунікації. Діти спілкуються в групі, дотримуються правил взаємодії з однолітками у музично-ритмічних іграх. Танцювальні та ритмічні вправи дозволяють дітям виражати свої емоції, настрій та думки через рухи. Імпровізація у танці сприяє розвитку креативності та здатності до експресії через музично-ритмічну діяльність.

Гра на дитячих музичних інструментах допомагає розвивати дрібну моторику, координацію рухів, точність та синхронність. Взаємодія з інструментами вимагає точності і злагодженості рухів, що розвиває концентрацію та увагу. Виконання простих музичних ритмів і мелодій розвиває у дітей музикальний слух, почуття ритму та здатність до музичної імпровізації. Ігри на музичних інструментах дають дітям можливість експериментувати з різними звуками, тембрами та ритмами, що стимулює їхню творчість.

Проблема формування мистецько-творчої компетентності дітей дошкільного віку засобами музичної діяльності активно досліджується вітчизняними науковцями. Більшість дослідників наголошують, що основною особливістю використання музики є комплексність у застосуванні, тобто поєднання різних видів музично-ритмічної активності (перебування та праця на природі, різноманітні ігри, ознайомлення з художньою літературою, театралізовані дійства).

Так, В. Городиська вважає, що фахівцям доцільно практикувати «інтегративний підхід до організації взаємодії дітей із мистецтвом, що дасть змогу кожній дитині максимально виражати свої емоції та почуття доступними для неї засобами – діями, звуками, рухами, фарбами, словом», надати можливість кожній дитині стати диригентом «імпровізаційного ансамблю» із грою і піснями, спонукаючи тим самим один одного до творчості [15].

Навчання гри на будь-яких музичних інструментах Р. Амлінська розглядає як сприяння розвитку в дитини музикального слуху, тому важливого значення, на погляд вченої, набуває участь в оркестрі дитячих музичних іграшок, де кожна дитина відчуває себе потрібною частиною загальної музичної події та вчиться вслухатися в багатоголосне звучання, щоб вчасно вступити зі своєю партією [2].

С. Матвієнко зауважує, що інструментальне музикування для дітей дошкільного віку є найскладнішим видом музичної діяльності, потребує великої концентрації уваги, численних повторень, і пропонує обов’язково дотримуватися таких загально дидактичних принципів, як принципи

доступності, систематичності та послідовності [34]. Власне музична творчість, навіть у формі простих ритмічних композицій, сприяє розвитку уяви та здатності до музичного самовираження. Отже, аналіз літературних джерел доводить, що музична діяльність є ефективним засобом формування мистецько-творчої компетентності у дітей старшого дошкільного віку.

Третім видом мистецької діяльності в закладі дошкільної освіти представлена театралізована діяльність, яка є важливим засобом формування мистецько-творчої компетентності й полягає у сценічному відтворенні літературних персонажів. Проблема розвитку дитячої творчості у театралізованій діяльності досліджується такими сучасними науковцями, як: Н. Аніщенко, Н. Каньоса, І. Кардаш, О. Олійник та ін. Сучасні підходи до її вивчення характеризуються прагненням дослідників до пошуку ефективних шляхів розвитку творчості в умовах театралізованої діяльності дітей. На думку О. Олійник, театралізована діяльність дошкільників є специфічним видом «художньо-мистецької діяльності, в процесі якої її учасники освоюють доступні засоби сценічного мистецтва, і згідно з вибраною роллю (актора, сценариста, художника-оформлювача, глядача і т. д.), беруть участь в підготовці та розігруванні різного виду театральних уявлень, залучаються до театральної культури» [37].

Формування мистецько-творчої компетентності дітей в процесі театралізованої діяльності відбувається завдяки розвитку уяви, креативності, комунікативних навичок, емоційної чутливості та здатності до самовираження. Вона включає інсценізацію казок, драматизацію сюжетів, створення лялькових вистав, участь у театральних іграх та імпровізаціях.

Сучасні науковці зазначають про вплив театральної діяльності на розвиток внутрішнього світу дитини, розкриття її емоційних переживань, емоційної виразності та співпереживання [18]. Театралізована діяльність стимулює уяву дітей, оскільки вони повинні уявляти сцени, персонажів, ситуації та емоції. Це допомагає розвивати їхнє творче мислення та здатність до генерації нових ідей. Участь у драматичних іграх та імпровізаціях сприяє

розвитку креативності, діти вчаться придумувати власні сюжети, розвивати персонажів та вирішувати конфлікти у межах вигаданого світу [1; 27]. Граючи різні ролі, діти вчаться розуміти емоції та почуття інших людей, що сприяє розвитку емпатії та емоційного інтелекту. Інсценізація казок, історій або реальних життєвих ситуацій допомагає дітям досліджувати та виражати свої власні емоції, а також розуміти різні емоційні стани.

Вплив театралізованої діяльності на формування мистецько-творчої компетентності висвітлено в роботах І. Єнгаличевої, яка довела, що в театралізованих іграх розвиваються різні види дитячої творчості: художньо-мовне, музично-ігрове, танцювальне, сценічне, співоче [19]. Театралізована діяльність розвиває мовленнєві навички, діти вчаться правильно вимовляти слова, працювати з інтонацією, виразністю мовлення та дикцією [25]. Участь у спільних театральних проєктах вимагає активної комунікації між дітьми, що сприяє розвитку навичок співпраці, активного слухання та взаємодії. Театр надає дітям можливість виражати свої думки, почуття та переконання через ролі та персонажі, що сприяє розвитку їхньої індивідуальності.

Участь у театральних виставах допомагає підвищити самооцінку дітей, вони отримують можливість проявити себе перед іншими, бути оціненими та похваленими. Театралізована діяльність часто передбачає командну роботу, що розвиває вміння співпрацювати, дотримуватися правил, виконувати свої ролі у взаємодії з іншими. Спільна підготовка до вистави навчає дітей планувати, ділити завдання та допомагати один одному. Театр вводить дітей у світ мистецтва, допомагаючи їм знайомитися з літературними творами, культурними традиціями та різними формами художнього вираження. Діти вчаться цінувати красу художнього твору, розуміти символіку, метафори та інші художні прийоми.

Таким чином, театралізована діяльність є потужним засобом для формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку. Вона сприяє всебічному розвитку дитини, формуючи навички, що будуть корисними у подальшому житті, зокрема у навчанні та соціальній взаємодії.

Вплив самостійної художньої діяльності на формування мистецько-творчої компетентності відзначається в наукових джерелах. Самостійна художня діяльність розгортається за ініціативою дітей, відповідає їхнім інтересам та потребам, вимагає особливого ставлення дорослого, його педагогічного супроводу. С. Матвієнко вбачає важливість і цінність самостійної художньої діяльності у тому, що вона «дозволяє перенести вже набуті дитиною знання, уміння та навички в повсякденне життя, розвиває творче мислення, інтерес до художньо-продуктивної діяльності та конструювання, активність, творчість, самостійність тощо» [33, с. 72].

Самостійна художня діяльність дозволяє дітям вільно виражати свої ідеї та фантазії без зовнішнього контролю чи обмежень. Це сприяє розвитку їхнього творчого мислення та уяви, адже вони самостійно шукають рішення для реалізації своїх задумів. Діти експериментують з матеріалами, техніками та способами вираження, що стимулює їх до пошуку нових підходів і рішень у процесі творчості.

Так, С. Матвієнко висловлює думку, що самостійна діяльність дітей з новими цікавими матеріалами на сьогодні є достатньо недооціненим елементом педагогічної роботи, яка «сприяє прояву у дітей інтелектуальної активності, намаганням отримати більш оригінальний продукт тощо. До того ж у сучасному світі створюється все більше різноманітних матеріалів (паперу, видів конструкторів, викидного матеріалу), вивчення властивостей яких та визначення способів роботи з ними, безперечно, сприятиме розвитку творчості у дітей, намаганню самостійних «відкриттів» у віднайдені образу майбутнього виробу» [33, с. 74].

Самостійна художня діяльність надає дітям можливість виражати свої емоції, почуття та думки через творчість. Це сприяє формуванню їхньої індивідуальності та самосвідомості. Завдяки цій діяльності діти можуть без страху критики або оцінювання проявляти себе, що сприяє розвитку впевненості у власних силах. У процесі самостійної творчості діти вчаться брати на себе відповідальність за свої дії та рішення. Вони самостійно

обирають матеріали, планують свою роботу, що сприяє розвитку ініціативності та організованості [10]. Самостійність у виборі теми, техніки та матеріалів стимулює внутрішню мотивацію до творчої діяльності, оскільки діти отримують задоволення від процесу та результату своєї роботи.

Під час самостійної художньої діяльності діти аналізують свої ідеї, планують послідовність виконання роботи, розподіляють матеріали та час. Це сприяє розвитку навичок планування, організації та оцінювання власної діяльності. Аналізуючи результати своєї роботи, діти вчаться критично мислити, оцінювати якість виконання та вносити корективи.

Л. Шульга розглядає самостійну художню діяльність як можливість для самовизначення і самореалізації дитини в мистецькій творчості, що відбувається завдяки виявленню її самостійності та ініціативи. Дитина має можливість: «самостійно обирати вид діяльності, тему і зміст, використовувати за бажанням технічні засоби й прийоми, вирішувати спосіб практичного використання отриманого образотворчого продукту» [47, с. 306]. Самостійна діяльність забезпечується внутрішньою активністю дитини: «інтересом, мотивацією, цілепокладанням, плануванням дій, концентрацією уваги, уявою, здійсненням вибору матеріалів, способів, прийомів, дослідницькою потребою, що безпосередньо сприяє творчому самовираженню, художній самореалізації і практичному застосовуванню набутих раніше компетентностей» [47, с. 306].

Самостійна художня діяльність дає змогу дитині бути «справжнім суб’єктом, самотужки вирішувати й реалізовувати творчий задум, що в результаті забезпечує розвиток її діяльнісної спроможності, творчих здібностей», що загалом сприяє формуванню мистецько-творчої компетентності [47, с. 306].

І. Найдюк у дослідженні самостійної художньої діяльності вказує на уподобання дітей займатися художньою діяльністю, непрямий стиль керівництва педагога, який сприяє акумулюванню дитиною досвіду на основі вражень, що своєю чергою відображається в самостійному малюванні, ліпленні, оповідях, музичній діяльності. Дослідниця зазначає, що «з ініціативи дитини

виникає самостійна художня діяльність відповідно до їх індивідуальних потреб (подарунок мамі, річ для гри тощо). Не порушуючи задуму дитини, за потреби педагог допомагає їй. Вихователь спонукає дітей до самостійності за допомогою підказки, привернення уваги до певного предмета чи об'єкту, питання або пропозиції, оцінювання результату» [35, с. 447].

Аналіз літератури показав, що кожний розглянутий вид мистецької діяльності – образотворчої, музичної, театральної – є потужним засобом формування мистецько-творчої компетентності. Вітчизняні дослідження підтверджують також вплив інтеграції різних видів мистецтва на всебічний розвиток дитини, сприяючи гармонійному поєднанню емоційного, когнітивного та соціального компонентів у процесі формування творчих здібностей. Інтеграція мистецьких діяльностей підсилює взаємодію різних сенсорних і психічних процесів, що стимулює дітей до активного самовираження, розширює їхні можливості в опануванні новими знаннями та навичками, а також сприяє розвитку креативного мислення.

Так, І. Паласевич, А. Федорович зазначають, що формування основ мистецько-творчої компетентності дошкільників відбувається завдяки комплексному впливу літератури, музики, танцю, образотворчого мистецтва, театру. Науковці приділяють увагу організації освітнього простору на засадах краси, гармонії, поваги, довіри та обґрунтовують роль художньо-педагогічного спілкування у формуванні мистецько-творчої компетентності, адже дитина отримує художньо-естетичний досвід повсякденно під час спостережень, сприймання, милування, пізнання, дослідження краси довкілля. Важливим педагогічним завданням вчені визначають сприяння емоційному відгуку особистості на красу світу, розширення її уявлень про художню культуру, види мистецтва, навчання здатності помічати й бачити художні образи, розрізняти їх, вправлятися у мистецьких засобах, набувати художні вміння та навички для творчої діяльності [38].

В. Городиська доводить, що взаємодія різних видів мистецтв та співдія мистецько-творчої діяльності старших дошкільнят не лише впливають на

розвиток їхніх емоцій та почуттів, а й пробуджують внутрішні сили до креативного мислення, отримання нового продукту, надання йому більшої художньої виразності й естетичного оформлення [15].

Науковці наголошують, що творчий аспект є центральним у процесі формування мистецько-творчої компетентності дітей, оскільки саме він забезпечує розвиток ключових навичок, необхідних для успішного опанування мистецтвом [17]. У процесі творчого самовираження діти не лише освоюють техніки та матеріали, але й розвивають свій інтелектуальний, емоційний та соціальний потенціал. Л. Присяжнюк відзначає, що у художній творчості узагальнюється весь досвід дитини – інтелектуальний, естетичний, етичний, трудовий; доповнюються знання та способи діяльності, які вона набула раніше; набувається нова ознака для орієнтації в навколишньому світі – «краса, естетичні цінності, що мають принципове значення в житті людини, визначають рівень її культури» [40, с. 13].

А. Зубалій називає одним із важливих завдань освітнього розвитку дітей дошкільного віку розвиток творчої особистості, здатність до прояву власного потенціалу й самореалізації, і стверджує, що дитина, яка «не боїться висловити власну думку, бачить своє розвязання проблеми, здатна цілісно сприймати твори мистецтва, виявляти емоційну зворушливість та власні уподобання, вирізняється особливою допитливістю та спостережливістю, свободою власної думки» [22, с. 196]. Творчий аспект відіграє ключову роль у формуванні мистецько-творчої компетентності, оскільки саме творчість є основою для розвитку здібностей дитини в мистецькій діяльності.

Отже, проведений аналіз сутності мистецько-творчої компетентності в контексті різних видів мистецької діяльності дозволяє зробити висновок, що мистецько-творча компетентність є багатовимірним феноменом, який інтегрує в собі різні аспекти художньо-естетичного, когнітивного та емоційного розвитку дитини. Вона формується в процесі активної участі дітей у різних видах мистецької діяльності, таких як образотворча, музична, театралізована, які, своєю чергою, забезпечують різнобічний вплив на розвиток творчого

потенціалу дитини. Кожен вид мистецької діяльності робить свій унікальний внесок у формування мистецько-творчої компетентності, сприяючи розвитку конкретних навичок та здібностей, що в сукупності забезпечує гармонійний розвиток особистості. Ефективне формування мистецько-творчої компетентності відбувається завдяки інтеграції різних видів мистецтва, що дозволяє дітям поєднувати отримані знання та вміння, розвивати креативне мислення та емоційну чутливість. Творчий процес виступає як ключовий компонент у формуванні мистецько-творчої компетентності, адже саме через творчість діти вчаться виражати свої емоції, думки, розвивають уяву та креативність.

Для оптимального розвитку мистецько-творчої компетентності важливе значення має педагогічна підтримка, яка включає створення сприятливих умов для самовираження дітей, заохочення їх до участі в різних видах мистецької діяльності та надання можливостей для розвитку індивідуального творчого потенціалу. Ці висновки підкреслюють важливість комплексного підходу до формування мистецько-творчої компетентності, де ключову роль відіграє систематичне та різнобічне залучення дітей до різних видів мистецтва, що в кінцевому підсумку забезпечує розвиток гармонійної, творчої та впевненої у собі особистості.

1.3. Хореографія як засіб формування мистецько-творчої компетентності в дітей старшого дошкільного віку

Сучасна дошкільна освіта спрямована на формування всебічно розвиненої особистості, здатної до творчої самореалізації та соціальної інтеграції. Одним із важливих завдань у цьому контексті є розвиток мистецько-творчої компетентності, яка відіграє ключову роль у становленні естетичних смаків, творчого мислення та здатності до самовираження у дітей старшого

дошкільного віку. Одним із найефективніших засобів досягнення цієї мети є залучення дітей до хореографії.

Хореографія як вид мистецької діяльності поєднує у собі вираження емоцій через рухи, музичний супровід та драматичні елементи. Ця форма мистецтва розвиває у дітей не лише фізичні здібності, координацію та гнучкість, але й сприяє формуванню чуттєвого сприйняття, художнього мислення та здатності до креативного самовираження. Заняття хореографією допомагають дітям усвідомити красу руху, розвивають почуття ритму, гармонії та дозволяють їм експериментувати з різними художніми образами.

У цьому розділі ми розглянемо хореографію як ефективний засіб формування мистецько-творчої компетентності у дітей старшого дошкільного віку, проаналізуємо основні функції хореографічної діяльності в педагогічному процесі, її вплив на розвиток емоційно-ціннісного, когнітивного та творчо-діяльнісного компонентів.

Вивчення ролі хореографії у формуванні мистецько-творчої компетентності дозволить глибше зрозуміти можливості цього виду мистецтва як інструменту виховання гармонійно розвиненої особистості та надасть практичні рекомендації щодо впровадження хореографічної діяльності в освітній процес дітей старшого дошкільного віку.

Серед різних джерел щодо актуалізації процесу естетичного виховання дітей, значний потенціал містить саме хореографічне мистецтво. Вплив хореографії на: духовний розвиток, формування необхідних моральних якостей та розкриття творчого потенціалу дитини висвітлено в роботах таких теоретиків, як: Л. Богаткова, В. Верховинець, П. Коваль, Є. Конорова, Б. Мануйлов, А. Фомін, А. Шевчук; фізичний розвиток, зміцнення здоров’я, формування інтересу до рухової діяльності розглянуто в публікаціях Е. Вільчковського, Н. Денисенко, К. Глушак, О. Сайкіної, А. Тараканової, Ж. Фірілєєвої. Доведено, що хореографія має значний вплив на розвиток дитини, охоплюючи різні аспекти, такі як творчість, фізична координація та емоційне вираження. Ось деякі ключові результати наукових досліджень:

Зарубіжні науковці досліджують вплив хореографічної діяльності на формування та розвиток творчих здібностей у дітей. С. Мінтон, базуючись на теорії А. Хокінс, відповідно до якої творчий процес в танці повинен стосуватися як розуму, так і тіла, зазначає, що інтеграція музики, ритму та руху створює середовище, де діти можуть досліджувати та виражати свою творчість [49].

Дж. Радд, Т. Бушард, С. Спіттл, Л. О.'Каллаган, Л. Оппічі довели, що заняття танцями та хореографією покращують фізичні якості, такі як координація, гнучкість та баланс. Їх дослідження показали, що регулярна участь у хореографічних заходах може покращити моторні навички та загальну фізичну форму [50]. Дослідження науковців підкреслюють багатогранні переваги хореографії в розвитку дитини, що робить її цінним інструментом у освітніх і розвивальних умовах. Вивчення хореографії як засобу формування мистецько-творчої компетентності доводить, що термін «хореографія» має давнє походження і в сучасному контексті використовується для опису мистецтва створення та постановки танців. Його етимологія походить від двох грецьких слів: «χορεία» (хорея), що означає «танець», і «γραφή» (графія), що означає «писати» або «описувати». Таким чином, хореографія буквально означає «опис танцю» або «запис танцю».

Поняття «хореографія» вперше було введено в XVII столітті для позначення мистецтва створення танцювальних композицій та їхнього запису за допомогою спеціальних символів або нотації. Цей термін згодом набув більш широкого значення і сьогодні використовується для опису як процесу створення танцювальних номерів, так і самого кінцевого продукту – танцювальної постановки.

У літературі хореографія розглядається як багатогранне мистецтво, що поєднує в собі технічні, естетичні та емоційні аспекти. Вона містить планування та організацію рухів, вибір музичного супроводу, роботу з простором та часом, а також вираз емоцій і ідей через рухи тіла. Хореографія

може охоплювати різні стилі танцю, від класичного балету до сучасних напрямів, і є важливим засобом художнього вираження та комунікації.

У сучасному розумінні термін «хореографія» втілює в собі комплексний процес створення танцювальних творів, які мають естетичну, культурну і соціальну значущість. Це мистецтво, яке через рух, музику і простір розповідає історії, передає емоції і формує естетичні цінності у глядачів та учасників.

Хореографія є ефективним засобом формування мистецько-творчої компетентності у дітей старшого дошкільного віку. Вона об'єднує в собі різні види мистецтва, зокрема музику, рух та театральне вираження, що робить її унікальним інструментом для всебічного розвитку дитини.

Хореографія, як вид мистецтва, поєднує в собі елементи танцю, пантоміми, музики, поезії, скульптурних поз, пластики рухів та драматургії літературного твору, що робить її унікальним засобом естетичного впливу на дитину [45]. Це дозволяє створювати цілісні художні образи, які сприяють розвитку естетичного сприйняття та творчих здібностей дітей.

Так, Б. Мануйлів, О. Мартиненко підкреслюють, що хореографічне мистецтво за своєю сутністю є синкретичним через те, що синтезує наступні види мистецтва: танцювальне мистецтво; музичне мистецтво; театральне мистецтво; образотворче мистецтво [26, с. 57]. Завдяки своїй синтетичній природі, хореографічне мистецтво сприяє розвитку не лише фізичних, але й емоційних, інтелектуальних та творчих здібностей дітей, що є важливими складниками їхньої загальної естетичної культури.

Заняття хореографією дозволяють дітям пізнавати красу руху, музичні форми та виражати свої почуття через пластичні образи. Це стимулює емоційне збагачення, розвиток естетичних почуттів, формування художнього смаку та естетичної оцінки навколишнього світу. Крім того, хореографія розвиває здатність дітей до співпраці, дисципліни, витримки та самоконтролю, що також є важливими аспектами їхнього виховання [4].

Отже, хореографічне мистецтво має великий потенціал у процесі естетичного виховання дітей та молоді, сприяючи їхньому всебічному розвитку та формуванню естетичних цінностей.

Використовуючи хореографічний твір для дітей дошкільного віку з педагогічною метою, науковці радять виходити з об'єктивно синтетичної природи мистецтва, а саме: з цілісності його змістових ознак та основних формотворчих засобів – сюжету, музики, хореографії. Відомості про них варто зосередити у фольклорно-мистецтвознавчому, художньому переказі, доступному й цікавому для дітей. Хореографія сприяє продуктивному розвитку здатності естетичного осягнення дійсності та мистецтва, розвиває образне мислення як важливий чинник художнього освоєння буття [29]. Це допомагає дітям вступати в особливу форму духовного спілкування.

У процесі хореографічної діяльності діти вчаться виражати свої почуття та думки рухами, що допомагає розвивати їхню здатність до художньої самореалізації. Вони вчаться взаємодіяти з музикою, ритмом і простором, що сприяє розвитку їхньої здатності до естетичного сприйняття та оцінки [5]. Хореографічна діяльність сприяє розумінню та інтерпретації музичних творів через рух, навчає адаптувати свої танцювальні кроки до ритмічних змін і відповідним чином використовувати простір для створення танцювальних композицій [6]. Цей процес формує у дітей здатність орієнтуватися в просторі, розвиває їхню моторну координацію та впевненість у власних рухах.

Взаємодія з музикою та ритмом також сприяє емоційному розвитку, дозволяючи дітям виражати свої почуття через танець, що, своєю чергою, підвищує їхню емоційну грамотність та здатність до самовираження. Таким чином, хореографія стає важливим інструментом у комплексному розвитку дітей дошкільного віку, забезпечуючи їхню гармонійну інтеграцію в освітній процес. Крім того, хореографія допомагає формувати навички командної роботи, дисципліни та самоконтролю, що також є важливими аспектами мистецько-творчої компетентності.

Українська дослідниця різних аспектів хореографічної педагогіки в дошкільній освіті А. Шевчук визначає дитячу хореографію як особливу царину хореографічного мистецтва (сукупність музики й рухів, танців, хороводів, ігор, вправ, системи тренування), що «адаптована або спеціально розроблена для дітей, доцільна і доступна для сприймання і переживання дитиною, призначена для репродуктивно-продуктивного виконання дітьми (відповідає виконавсько-наслідувальним і виконавсько-творчим музично-руховим можливостям дітей), має яскраво виражені образний зміст і музику, ігрові сюжети, просту і чітку форму, влучні назви рухів і танців, містить елементи зображувальності та наслідування, можливості для образної танцювальної імпровізації тощо» [45, с. 63].

Одним із основних виразних засобів хореографічного мистецтва є танцювальний рух, який А. Шевчук визначає як «цілісність гармонійно і музично узгоджених, послідовно поєднаних елементів – позицій, положень і рухів ніг, рук, голови, тулуба, а також міміку. В єдності вони виражають образ, дію, емоції, почуття» [45, с. 76]. А. Шевчук пропонує класифікувати танцювальні рухи за такими параметрами: видом хореографічного мистецтва, змістом руху, формою руху, манерою виконання згідно зі статтю виконавця, музично-хореографічним жанром, що відображено в авторській схемі (рис. 1.1).

Рисунок 1. Класифікація танцювальних рухів за основними параметрами (А. Шевчук)

Мистецтво хореографії займає особливе місце в освітньому процесі, оскільки воно поєднує в собі елементи музики, руху, драматичного мистецтва та візуальної естетики, інтегрує різні аспекти розвитку особистості й виконує кілька важливих функцій, які впливають на формування мистецько-творчої компетентності.

Серед основних функцій хореографії науковці найчастіше відзначають такі, як: естетична, психофізіологічна, емоційно-почуттєва, освітньо-виховна, пізнавально-інформативна, духовно-моральна, мотиваційна, соціально-організаційна, комунікативна, організаційна, культурно-пізнавальна, діяльнісно-творча, гедоністична, релаксаційна, рефлексивна та інша (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Функції хореографії в формуванні мистецько-творчої компетентності

Функції хореографії	Характеристика
естетична	сприяє розвитку здатності сприймати, оцінювати та створювати красу через рухи тіла; використовує гармонію, ритм, форму, динаміку і виразність рухів для створення естетично привабливих танцювальних композицій, які впливають на емоції та почуття глядачів
психофізіологічна	поєднання впливу на психіку та фізіологію людини через танцювальну діяльність; процеси, які відбуваються на рівні тіла та свідомості, сприяючи загальному оздоровленню, розвитку фізичних навичок та поліпшенню психологічного стану
емоційно-почуттєва	дозволяє висловлювати, передавати та переживати емоції і почуття через рухи тіла, танцювальні композиції та музичний супровід
освітня	здатність сприяти всебічному розвитку особистості, розвиває інтелектуальні, культурні, естетичні та моральні якості; відіграє важливу роль у формуванні знань, умінь та навичок, необхідних для гармонійного розвитку дітей і дорослих

Продовження таблиці 1.1

пізнавально-інформативна	здатність передавати знання, формувати уявлення і розширювати кругозір через танцювальне мистецтво. Хореографія служить інструментом пізнання світу, допомагає дітям та дорослим здобувати нову інформацію та розвивати свої когнітивні здібності
духовно-моральна	через танець передаються цінності, моральні принципи та духовні ідеали, які формують світогляд і етичні норми особистості. Хореографія не лише розвиває фізичні та художні здібності, але й сприяє вихованню моральних якостей, збагаченню внутрішнього світу і розвитку духовності
мотиваційна	хореографія здатна пробуджувати і підтримувати внутрішню мотивацію до розвитку, творчості та самовдосконалення, стимулює інтерес до танцювального мистецтва, сприяє формуванню позитивного ставлення до навчання, підвищує самоповагу і впевненість у собі через досягнення у танцювальній діяльності
соціально-організаційна	хореографія відіграє важливу роль у формуванні соціальних навичок, організації спільної діяльності, сприяє інтеграції в суспільство та налагодженню соціальних зв’язків. В процесі танців діти навчаються взаємодіяти, співпрацювати, розвивають здатність до колективної роботи, що сприяє їхній соціалізації
комунікативна	через танець відбувається спілкування між людьми, передача емоцій, ідей, культурних і соціальних послань. Хореографія є засобом невербальної комунікації, яка дозволяє висловлювати почуття, думки та переживання без використання слів. Ця функція допомагає налагоджувати взаємодію між учасниками, сприяє їхньому кращому розумінню один одного і посиленню соціальних зв’язків
організаційна	хореографія забезпечує структуру і порядок у процесі створення та виконання танцювальних постановок. Вона допомагає організувати різні етапи роботи, координувати дії учасників, управляти процесом репетицій і виступів, що

Продовження таблиці 1.1

	сприяє досягненню високих результатів у танцювальній діяльності
культурно-пізнавальна	хореографія забезпечує знання про різні культури, традиції, історію і соціальні особливості через танцювальне мистецтво. Ця функція сприяє поглибленому розумінню культурної спадщини, розширенню світогляду та розвитку культурних інтересів
діяльнісно-творча	хореографічне мистецтво стимулює творчий процес, розвиває здатність до інноваційного мислення і самовираження через танець. Ця функція акцентує на активній участі та творчій діяльності, що дозволяє створювати нові танцювальні композиції, розвивати індивідуальні та колективні художні здібності
гедоністична	танцювальне мистецтво забезпечує естетичне задоволення та приємні емоції, сприяючи насолоді від самого процесу танцю та сприйняття танцювальних виступів. Ця функція акцентує на позитивних емоціях і задоволенні, які отримують учасники і глядачі від хореографічного мистецтва
релаксаційна	танцювальна діяльність допомагає знижувати рівень стресу, розслаблятися та відновлювати психічний і фізичний стан. Ця функція акцентує на здатності хореографії впливати на емоційний і фізичний релакс через рухи і танцювальні практики
рефлексивна	хореографічне мистецтво сприяє самопізнанню і самоаналізу засобом танцю. Танець допомагає осмислити і відобразити внутрішній світ, емоції та особисті переживання, сприяє взаємодії між внутрішніми відчуттями і зовнішнім вираженням рухами

Величезний естетико-емоційний, хореографічний і педагогічний потенціал танцювальних рухів криється: у їх змісті – що виражає рух; у формі – як він виконується, тобто у багатьох сталих ознаках виконання – емоційно-рухових, образно-ігрових, ритмічних, темпових, координаційних, орієнтувальних, гендерних тощо.

Більшість теоретиків вважають, що основою хореографії є сама музика, а різноманітні танці, сюжетно-образні рухи використовуються як засоби більш глибокого її сприймання та розуміння [11].

На сучасному етапі розвитку дошкільного музичного виховання в Україні продовжується пошук новітніх підходів щодо залучення дітей до музично-ритмічної діяльності, зміст якої представлений в інваріантному складнику державного стандарту дошкільної освіти.

С. Матвієнко зауважує, що на сьогодні, «завдяки здійсненим науковим пошукам, питання про взаємовідношення музики і рухів у ритміці набуло однозначного трактування: музиці відводиться головна роль, а рухам – другорядна. Спеціалісти дійшли важливого висновку: тільки органічний зв'язок музики і рухів забезпечує повноцінне музично-ритмічне виховання дітей [34].

У варіативній частині Базового компонента дошкільної освіти в Україні визначено освітній напрям «Дитина у світі мистецтва. Хореографія» відповідно до можливостей закладу дошкільної освіти, запитів батьків та дітей. У напрямі дано визначення хореографічної компетентності як здатності дитини «радіти своїм хореографічним досягненням, естетично насолоджуватися музикою і танцем, визначати красу танцю за власними критеріями. По-партнерськи взаємодіяти з дорослими і дітьми, застосовувати творчий танцювальний досвід у повсякденних ігрових, побутових, святкових, життєво різноманітних умовах» [3, с. 31].

На реалізацію змісту та завдань варіативного складника Базового компонента дошкільної освіти в останні роки створено парціальні програми: «Дитяча хореографія» (авт. А. Шевчук) [45] та «Хореографія в дошкільному навчальному закладі» (авт. В. Удовіченко, Т. Сиротенко, Н. Кугуєнко) [43]. Дані програми розширюють можливості мистецької освіти та музично-естетичного виховання дітей за чинними програмами дошкільної освіти у факультативних та гурткових формах роботи у закладах дошкільної та позашкільної освіти.

Розглядаючи вплив хореографії на розвиток емоційно-ціннісного, когнітивного та творчо-діяльнісного компонентів мистецько-творчої компетентності, слід зупинитись більш детально на кожному з них.

Емоційно-ціннісний компонент забезпечується розвитком емоційної чутливості дітей дошкільного віку. Танцювальні ритми вчать дітей сприймати і виражати свої емоції через тілесні рухи [9]. У процесі виконання танцювальних елементів, діти розвивають здатність розпізнавати і реагувати на свої внутрішні переживання, а також на емоційний стан інших людей. Це сприяє розвитку емпатії та емоційної чутливості.

Крім того, хореографія часто асоціюється з позитивними емоціями, такими як радість, захоплення, натхнення. Виконання танців під музику створює позитивний настрій і сприяє емоційному підйому. Це важливо для розвитку в дітей позитивного ставлення до себе і до навколишнього світу. У процесі танцювальних занять діти навчаються контролювати і регулювати власні емоції в процесі творчої діяльності [30]. Наприклад, вони можуть вчитися долати страх перед публічними виступами або концентруватися на виконанні складних рухів. Це сприяє розвитку емоційної стійкості, здатності справлятися з викликами і труднощами.

В процесі хореографії діти знайомляться з поняттями краси, гармонії, ритму, що формує в них естетичні цінності. Вони починають розуміти і цінувати красу руху, музики, композиції. Це допомагає виховувати в дітях почуття прекрасного і сприяє їхньому загальному культурному розвитку.

І. Кірик у дослідженні проблеми використання мистецько-педагогічного потенціалу хореографії для розвитку особистості дитини, зазначає, що в процесі виховання дитячої аудиторії шляхом хореографічних образів, «хореограф розкриває в дітях естетичну чуйність до прекрасного і потворного, піднесеного, комічного, трагічного в різних його проявах. Зміст образу в поєднанні його з умовною формою викликає комплексне відчуття дійсності (ланцюг рефлексів) і поступово стає такою ж природною, як поєднання слова і звуку в пісні [28, с. 71].

З особливостями емоційної і вольової сфер дитини пов’язана хореографічна обдарованість, характерними властивостями якої є емоційна чутливість, вразливість. У дітей, що займаються хореографією, вона проявляється в реакції на музичні враження, в зацікавленому емоційному ставленні до занять [42].

Загалом, танцювальна діяльність дозволяє дітям переживати широкий спектр емоцій, від радості і захоплення до спокою і гармонії. Це збагачує їхній емоційний досвід, допомагає краще розуміти себе і навколишній світ. Такий досвід сприяє глибшому розумінню мистецьких творів і власного творчого процесу. Хореографія, особливо в контексті колективних танців, сприяє формуванню таких важливих цінностей, як співпраця, взаємоповага, відповідальність. Діти вчаться працювати в команді, поважати чужі зусилля і результати, підтримувати один одного. Це закладає основи соціально значущих цінностей, важливих для подальшого життя.

Вищезазначене доводить, що хореографія відіграє важливу роль у формуванні емоційно-ціннісного компонента мистецько-творчої компетентності дитини дошкільного віку. Вона допомагає дітям розвивати емоційну чутливість, емоційну стійкість, позитивні емоційні переживання та естетичні цінності. Крім того, танцювальна діяльність сприяє збагаченню емоційного досвіду і формуванню важливих ціннісних орієнтацій, що робить хореографію важливим інструментом у всебічному розвитку дитини.

Вплив хореографії на розвиток когнітивного компонента мистецько-творчої компетентності дитини дошкільного віку простежується на когнітивних процесах, формуванні важливих навичок та здатностей дитини.

І. Карайванська у дослідженні впливу народного хореографічного мистецтва на естетичний розвиток молодших школярів вказує на активізацію їх інтелектуального розвитку, що визначається у таких аспектах, як: «інтерпретація хореографічної мови на історичну мову, мову людської моралі й етнічних традицій людської спільноти, що відображені у танцювальному мистецтві; підсилення можливостей дітей у здійсненні критичного аналізу

хореографічних постанов (захоплення технічною майстерністю хореографів і дитячих хореографічних ансамблів, наслідування їхньої найкращої техніки та технічних прийомів щодо виконання народного танку у цілому, самоаналіз і виправлення власних помилок під час репетицій і виступів, прояв обізнаності щодо добору танцювальних костюмів відповідно до тематичної спрямованості народного танцю тощо); занурення у процес вивчення різноманітних друкованих (читання книг, біографічних описів тощо; перегляд ілюстрацій і фотоальбомів тощо) і мультимейдіних (перегляд і аналіз відеоджерел, презентацій, фотоколажів із різними концертними виступами дитячих і дорослих хореографічних ансамблів тощо) [26, с. 58].

Танцювальні вправи вимагають від дітей високої концентрації уваги для точного виконання рухів, дотримання ритму і послідовності танцювальних кроків. Це допомагає розвивати здатність до фокусування і тривалої концентрації на одному завданні, що є важливим когнітивним умінням [31].

У процесі опанування танцювальних композицій діти запам’ятовують складні послідовності рухів, ритмічні структури і музичні фрази, що стимулює розвиток їхньої пам’яті. Активне використання простору розвиває здатність орієнтуватися в просторі, розуміти взаємне розташування об’єктів, оцінювати відстані і координувати свої рухи з рухами інших, що сприяє розвитку логічного мислення і просторовим уявленням.

Зупиняючись більш детально на розвитку логічного мислення, слід зазначити, що структура танцювальних композицій підпорядкована певним логічним правилам і послідовностям. Вивчення таких структур розвиває у дітей здатність до аналізу, синтезу та побудови логічних ланцюжків, що сприяє розвитку загальних когнітивних здібностей.

Зважаючи на те, що діти часто мають можливість самостійно створювати рухи, комбінувати їх або придумувати нові танцювальні композиції, можна стверджувати, що хореографія розвиває їхню уяву, творче мислення і здатність генерувати нові ідеї [32].

Хореографія часто супроводжується вербальними інструкціями, римами, піснями або оповідями, що розвиває мовленнєві навички дітей. Крім того, розуміння і виконання цих інструкцій сприяє розвитку когнітивної здатності до сприйняття та інтерпретації мовлення. Танцювальні заняття вимагають від дітей організації своїх дій, планування та самоконтролю. Це сприяє розвитку виконавчих функцій, таких як прийняття рішень, гнучкість мислення і саморегуляція.

Отже, хореографія має значний вплив на розвиток когнітивної сфери дітей дошкільного віку: уваги, пам’яті, просторового та логічного мислення, креативності, мовленнєвих навичок та виконавчих функцій. Ці здатності є основою для успішного навчання і загального інтелектуального розвитку дитини, роблячи хореографію важливим інструментом у всебічному освітньому процесі.

Вплив хореографії на розвиток творчо-діяльнісного компонента мистецько-творчої компетентності дитини дошкільного віку сприяє формуванню її здатності до самовираження і творчого розвитку. Хореографія забезпечує дітям можливість активно залучатися у творчий процес, що стимулює її художньо-естетичні здібності.

Творчо-діяльнісний компонент мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку зорієнтовано на зміст Державного стандарту дошкільної освіти та передбачає, що діти не лише освоюють конкретні танцювальні рухи та вправи, а й розвивають здатність до творчого самовираження у хореографічній діяльності. Діти вчаться виконувати різні танцювальні рухи, привітання, руханки, вправи, хороводи та танці як за показом педагога, так і самостійно. Це розвиває їхні навички моторики, координації та спостережливості, а також формує здатність до самостійного виконання завдань.

Важливим елементом є вміння дітей відтворювати рухами характер, темп, ритм та динаміку музичного твору. Це допомагає їм розвивати музикальний слух, ритмічне чуття та здатність до інтерпретації музики через рухи. Діти

вчаться синхронізувати свої рухи з музичним супроводом та одночасно взаємодіяти з партнером або групою дітей. Це розвиває їхню здатність до колективної діяльності, комунікації та співпраці в танцювальних композиціях.

Особлива увага приділяється здатності дітей втілювати танцювальний образ пластикою та рухами власного тіла. Це формує в них здатність до творчої інтерпретації танцювальних образів, що сприяє розвитку художнього мислення та самовираження, розвитку креативності, здатності до імпровізації.

Емоційно-ціннісний, когнітивний та творчо-діяльнісний компоненти мистецько-творчої компетентності підкреслюють важливість хореографії як інструменту для всебічного розвитку дитини, об’єднуючи різні види мистецтва для створення гармонійного та естетично насиченого середовища.

У підсумку можна зазначити, що хореографія є потужним засобом формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку. Вона забезпечує цілісний розвиток дітей, інтегруючи в собі емоційно-ціннісний, когнітивний та творчо-діяльнісний компоненти. У процесі хореографічної діяльності діти здобувають важливі навички, вміння самовиражатися, синхронізувати рухи з музикою, взаємодіяти в групі, розвивати образне мислення та творчі здібності.

Виконуючи танцювальні рухи, хороводи, вправи та імпровізуючи в танці, діти не тільки знайомляться з культурними традиціями, але й розвивають власний естетичний смак і національну ідентичність. Таким чином, хореографія не лише сприяє фізичному розвитку, але й стимулює емоційний, соціальний та творчий розвиток дітей, готуючи їх до подальшого навчання та успішної соціальної взаємодії в суспільстві. Хореографічна діяльність є невіддільною частиною освітнього процесу, яка забезпечує формування гармонійно розвиненої особистості, здатної до творчої самореалізації.

РОЗДІЛ 2
ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ МИСТЕЦЬКО-ТВОРЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ХОРЕОГРАФІЇ В УМОВАХ ЗДО

2.1. Теоретичне обґрунтування організаційно-методичної моделі формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії в умовах ЗДО

Важливість розвитку мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку обумовлена необхідністю всебічного розвитку особистості дитини, її підготовки до навчання у школі та подальшого життя в суспільстві. Одним із ефективних засобів досягнення цієї мети є хореографія, яка об’єднує у собі елементи мистецтва, фізичної активності та соціальної взаємодії. Вона не лише сприяє фізичному розвитку, але й розвиває здатність до творчого самовираження, емоційної чутливості та естетичного сприйняття.

У цьому розділі ми здійснимо теоретичне обґрунтування методики формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії. Аналізуючи сучасні науково-методичні підходи, ми розглянемо основні принципи, які лежать в основі цієї методики, а також методи й прийоми, що сприяють розвитку ключових компонентів мистецько-творчої компетентності.

Особливу увагу ми приділимо інтеграції хореографічної діяльності в освітній процес, а також ролі педагога в створенні умов для успішного формування компетентності. Це теоретичне обґрунтування стане основою для подальшого практичного застосування методики, спрямованої на всебічний розвиток дошкільників через мистецтво хореографії.

Методика дитячої хореографічної діяльності охоплює різноманітні підходи до організації хореографічних занять, що спрямовані на формування

мистецько-творчої компетентності дітей дошкільного віку. Кожне заняття має враховувати вікові особливості дітей, їхні фізичні та емоційні можливості, а також мету, яку ставить перед собою педагог.

Хореографічне заняття в науковій літературі визначається як «відрізок освітнього процесу, або часу, який може бути організований в хореографічному класі, де відбувається вивчення музично-ритмічного матеріалу, тренувальних допоміжних вправ, елементів хореографічної абетки, закріплення музично-ритмічного матеріалу в грі, музикально-танцювальної імпровізації» [9, с. 43].

За класифікацією А. Шевчук хореографічне заняття може бути: колективним або груповим, з підгрупою дітей, індивідуально-груповим. Для організаціх занять із хореографії утворюється група дітей за віковим принципом.

Оптимальна кількість присутніх на занятті – не більше 20 дітей. Колективні заняття проводяться від одного до двох занять на тиждень. Ще одне чи два заняття протягом тижня можуть бути індивідуальними або під груповими [45].

Орієнтовна тривалість хореографічних колективних занять представлена в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Орієнтовна тривалість хореографічних колективних занять

Вікова група	Тривалість заняття
діти молодшого дошкільного віку (діти 3–4-х років і 4-х – 5-ти років)	15–20 хвилин
діти середнього дошкільного віку (діти 3–4-х років і 4-х – 5-ти років)	20–25 хвилин
діти старшого дошкільного віку (діти 5– 6-ти років і 6-ти – 7-ми років)	25–30 і 30–35 хвилин

Тривалість заняття на початку і в кінці навчального року коливається у межах 5–10 хвилин. Тривалість інших форм роботи орієнтовно така сама, окрім

індивідуальних занять та з підгрупою дітей. Їх тривалість педагог визначає самостійно у кожному випадку окремо, орієнтуючись на конкретних дітей.

Хореографічні заняття в дошкільній педагогіці класифікуються на три групи, в кожній з яких визначено кілька типів занять із дитячої хореографії.

А. Шевчук пропонує певну типізацію хореографічних занять для дошкільників, що базується на різних аспектах організації навчального процесу. Типізація передбачає поділ занять на кілька типів залежно від мети, змісту, методики проведення та особливостей дитячого сприйняття.

Таблиця 2.2

Типізація хореографічних занять дошкільників
(за А. Шевчук)

Типи хореографічних занять		
Перша група занять – за змістом хореографічного мистецтва	Домінантне (за змістом хореографічного мистецтва	Комплексне (за змістом хореографічного мистецтва)
Друга група занять – за змістом хореографічного мистецтва	Інтегроване – домінантно-ігрове (за інтеграцією хореографічного і життєвого змісту)	Інтегроване – комплексно-ігрове (за інтеграцією хореографічного і життєвого змісту)
	Інтегроване – домінантно-тематичне (за інтеграцією хореографічного і життєвого змісту)	Інтегроване – комплексно-тематичне (за інтеграцією хореографічного і життєвого змісту)
	Інтегроване – домінантно-сюжетне (за інтеграцією хореографічного і життєвого змісту)	Інтегроване – комплексно-сюжетне (за інтеграцією хореографічного і життєвого змісту)

Продовження таблиці 2.2

Третя група занять – за метою і провідними завданнями	Заняття-постановка (за провідними завданнями)	Заняття-тренінг (за провідними завданнями)
	Заняття-презентація (за провідними завданнями)	Самостійно-творче заняття «Після дії» (за провідними завданнями)

Типізацію хореографічних занять за А. Шевчук враховано у розробленні нашої моделі, де кожен тип заняття сприяє розвитку різних аспектів мистецько-творчої компетентності, зокрема когнітивного, емоційно-ціннісного та діяльнісно-творчого компонентів. Це дозволяє побудувати ефективну модель навчання хореографії, яка відповідає індивідуальним та віковим особливостям дітей, а також сприяє досягненню освітніх цілей.

Методика дитячої хореографічної діяльності охоплює різноманітні підходи до організації хореографічних занять, що спрямовані на формування мистецько-творчої компетентності дітей дошкільного віку. Ці підходи передбачають систематичний розвиток у дітей здатності до самовираження через танець, формування естетичного смаку, розширення рухових і творчих навичок, а також розвиток емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва. У процесі хореографічної діяльності діти не лише вчаться виконувати танцювальні рухи, а й розвивають креативність, здатність до імпровізації та співпраці в групі, що є невіддільною частиною формування їхньої мистецько-творчої компетентності.

Хореограф приділяє увагу музичному репертуару, доступного для сприйняття і пластичного відтворення дітьми дошкільного віку, активізує їхню моторику, що викликає емоційно-виразне виконання танцювальних рухів. Образна природа музики і танцю багато в чому аналогічна: музика спирається на виразність інтонацій людської мови, хореографія – на виразність рухів людського тіла. Музика підсилює виразність танцювальної лексики і дає їй емоційну і ритмічну основу [12, с. 43].

Ознайомлення дітей з танцювальним репертуаром відбувається в залежності від формування виконавських навичок і творчих умінь. Спочатку надається перевага вивченню танців з простими і доступними сюжетами, ігровим характером [16, с. 43].

З удосконаленням музично-рухового досвіду і набуттям виконавських навичок танцювальних рухів ускладнюється сюжетно-смислова і змістовна сторона танцю, використовуються сюжетні танці, створені на основі інсценівок дитячих пісень і сучасних мультфільмів [13, с. 43].

Урахування вікових та індивідуальних особливостей дітей дозволяє адаптувати хореографічні завдання відповідно до рівня фізичної та емоційної підготовленості кожної дитини, підтримуючи її інтерес до танцю та сприяючи розвитку самовираження. Це сприяє створенню сприятливого середовища для творчої діяльності, де кожна дитина може відчути себе успішною, розкрити свій потенціал і набути необхідних навичок у мистецько-творчій діяльності.

Важливу роль в організації хореографічної діяльності відіграє вибір форм і методів організації роботи з розвитку координації рухів. При навчанні хореографії використовуються традиційні методи: наочний, словесний і практичний. При використанні цих методів дуже важливо, щоб педагог умів показувати дітям свої почуття, своє ставлення, володів способами вираження почуттів [13, с. 43].

К. Василенко зазначає, що в роботі педагога-хореографа є важливим використання різноманітних елементів усіх сучасних напрямів ритмічних занять, агально-розвивальних вправ, вправ на гнучкість, вправ під музику з прискоренням темпу і різкою зміною темпу, вправи на розслаблення м’язів тощо [7, с. 45].

Проаналізувавши літературу хореографічної теорії та практики в закладах дошкільної освіти, ми розробили організаційно-методичну модель формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії в умовах ЗДО (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Організаційно-методична модель формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії з дітьми дошкільного віку в умовах ЗДО

Складники	Характеристика
Види хореографічних занять	Навчальні заняття: мають на меті засвоєння дітьми основних елементів танцю, розвиток координації рухів, ритмічності, і вміння орієнтуватися в просторі. Вони передбачають систематичне навчання базовим танцювальним рухам і послідовностям
	Репетиційні заняття: спрямовані на закріплення отриманих навичок та підготовку до виступів або показових заходів. Вони допомагають дітям навчитися впевнено виконувати танцювальні композиції, працювати в колективі та адаптуватися до сценічного простору
	Імпровізаційні заняття: орієнтовані на розвиток творчого потенціалу дітей. Вони включають вправи на імпровізацію, створення власних танцювальних композицій, що сприяє розвитку уяви та індивідуальності
	Інтегровані заняття: поєднують елементи хореографії з іншими видами мистецтва, такими як музика, театральна діяльність, малювання. Це дозволяє дітям комплексно сприймати мистецтво та розвивати широкий спектр творчих навичок
Типи хореографічних занять	Індивідуальні заняття: передбачають індивідуальний підхід до кожної дитини, враховуючи її особисті потреби та здібності. Вони дозволяють зосередитись на розвитку конкретних навичок

Продовження таблиці 2.3

	Групові заняття: проводяться з групою дітей і спрямовані на розвиток вміння працювати в колективі, синхронізації рухів, комунікативних навичок та взаємодії
	Фронтальні заняття: проводяться для всієї групи одночасно, з акцентом на засвоєння нових рухів або технік. Вони допомагають створити спільний танцювальний досвід і закріпити навички
Структура хореографічного заняття	Підготовча частина: включає розминку, вправи на дихання та ритмічні вправи для підготовки тіла до подальшої активності
	Основна частина: основний етап заняття, де відбувається навчання нових рухів, їх комбінування, робота над танцювальними елементами або композиціями. Вона може включати як репетиційні вправи, так і імпровізаційні завдання
	Заключна частина: підбиття підсумків заняття, закріплення вивченого матеріалу через повторення, а також вправи на розслаблення та релаксацію
Зміст хореографічних занять	Навчання базовим танцювальним рухам: підйоми, повороти, стрибки, переходи
	Розвиток ритмічних навичок: відчуття ритму, вміння виконувати рухи в такт музиці
	Опанування просторовими навичками: орієнтація в просторі, синхронізація рухів з партнером або групою
	Імпровізація та творчість: створення власних танцювальних фраз, робота над виразністю рухів
	Репетиційна робота: закріплення танцювальних композицій, підготовка до виступів

Продовження таблиці 2.3

Етапність навчання	Навчання проводиться поетапно: від простих до складних рухів, від індивідуальних завдань до групових. Це допомагає поступово розвивати танцювальні навички та впевненість у собі
	Релаксаційні вправи: після інтенсивних фізичних вправ важливо проводити розслаблюючі вправи, що допомагають знизити напругу та відновити сили
	Рефлексія: наприкінці заняття педагог разом із дітьми обговорює досягнення та труднощі, що виникли під час виконання завдань. Це дозволяє дітям усвідомити свої успіхи та робити висновки для подальшого розвитку.

Організаційно-методична модель формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії в умовах ЗДО (далі Модель) є системою, що забезпечує ефективну організацію та проведення хореографічних занять, спрямованих на розвиток мистецько-творчої компетентності дітей.

Модель включає різноманітні види і типи занять, структурні елементи, а також конкретний зміст, що відповідає віковим особливостям і потребам дошкільників.

Мета моделі: забезпечення всебічного розвитку дітей дошкільного віку через хореографічну діяльність, формування у них ключових компонентів мистецько-творчої компетентності, таких як когнітивний, емоційно-ціннісний, та творчо-діяльнісний.

Завдання моделі:

1. Розвиток фізичних навичок: зміцнення опорно-рухового апарату, розвиток координації, гнучкості та ритмічності.

2. Формування музично-ритмічного чуття: розвиток здатності сприймати та інтерпретувати музику через рухи.

3. Розвиток емоційно-ціннісної сфери: виховання емоційної чутливості, естетичного смаку та позитивного ставлення до мистецтва.

4. Формування творчих здібностей: розвиток уяви, здатності до імпровізації, створення індивідуальних та колективних танцювальних композицій.

5. Соціалізація та комунікація: навчання дітей взаємодії в групі, розвитку навичок співпраці та взаємоповаги.

Модель дозволяє забезпечити цілісний підхід до розвитку дітей, формуючи у них як фізичні, так і когнітивні, емоційні та соціальні навички. Вона сприяє всебічному розвитку дітей дошкільного віку та підготовці їх до подальшої творчої самореалізації протягом навчання в школі.

Методика дитячої хореографічної діяльності є багатогранною і динамічною, враховуючи не лише фізичні, але й психологічні та естетичні потреби дитини. Хореографічні заняття, бувши добре структурованими і змістовними, сприяють всебічному розвитку дітей, формуванню їхнього творчого потенціалу і мистецько-творчої компетентності.

Методика організації навчальних занять з хореографії для дітей старшого дошкільного віку включає використання різноманітних методів і прийомів, що сприяють ефективному засвоєнню дітьми танцювальних елементів, розвитку їх творчих здібностей та формуванню мистецько-творчої компетентності.

Основні методи навчання хореографії складаються зі словесних, наочних, практичних, ігрових, інтеграційних.

Словесні методи:

– пояснення: використовується для введення нового матеріалу, пояснення техніки виконання танцювальних рухів, правил та послідовності дій. Це допомагає дітям зрозуміти основні поняття і налаштуватися на виконання завдань;

– інструктаж: педагог надає дітям чіткі вказівки щодо виконання завдань та вправ, сприяє організованому проведенню заняття та підтримці дисципліни;

– бесіда: метод бесіди використовується для залучення дітей до обговорення теми заняття, стимулювання їх інтересу та активної участі.

Наочні методи:

– показ: один із найважливіших методів у навчанні хореографії. Педагог демонструє танцювальні рухи, позиції, та композиції, а діти наслідують його. Важливо, щоб показ був точним і чітким;

– візуальні посібники: використання ілюстрацій, відеоматеріалів, плакатів із зображенням танцювальних позицій і рухів допомагає дітям краще засвоїти матеріал і зберігати увагу;

Практичні методи:

– виконання рухів: діти виконують вивчені танцювальні елементи під керівництвом педагога. Практичне виконання дозволяє закріпити матеріал на рівні м’язової пам’яті;

– репетиція: повторення вивчених танцювальних елементів і композицій для вдосконалення техніки виконання та досягнення синхронності в групових номерах;

– імпровізація: метод, що стимулює творчий розвиток дітей. Діти самостійно створюють танцювальні рухи та композиції, використовуючи власні емоції та уяву.

Ігрові методи:

– танцювальні ігри: використання ігор, у яких діти виконують різні танцювальні завдання у формі змагань або естафет. Ігровий елемент сприяє підвищенню інтересу до заняття та активності дітей;

– ролі та образи: створення танцювальних номерів, де діти перевтілюються в різних персонажів, виконують певні ролі. Це розвиває їхню фантазію та емоційне сприйняття;

Методи інтеграції:

– поєднання з музикою: важливо, щоб діти навчалися танцювати під музику, відчувати її ритм, темп і динаміку. Це допомагає розвивати музичне сприйняття та узгоджувати рухи з музикою;

– поєднання з театральною діяльністю: використання театралізації у танцювальних композиціях сприяє розвитку емоційності та експресивності у виконанні танцю.

Кожне заняття в Моделі структуровано так, щоб поступово нарощувати складність і розширювати знання дітей, забезпечуючи гармонійний розвиток усіх компонентів мистецько-творчої компетентності. Інтеграція цих типів занять в організаційно-методичну модель дозволяє створити ефективну систему навчання, яка сприяє всебічному розвитку дітей старшого дошкільного віку через хореографічну діяльність.

Ця методика спрямована на гармонійний розвиток дітей, їх фізичне, емоційне та творчо-інтелектуальне збагачення, що є основою формування мистецько-творчої компетентності старших дошкільників.

Отже, в процесі обґрунтування організаційно-методичної моделі формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії в умовах закладів дошкільної освіти було визначено необхідність систематизованого та цілеспрямованого підходу до хореографічної діяльності як важливого чинника всебічного розвитку дитини.

Розроблена модель базується на комплексному врахуванні вікових та індивідуальних особливостей дітей, що забезпечує диференційований підхід до навчання та виховання. Вона інтегрує різноманітні методики та підходи, зокрема типізацію хореографічних занять за А. Шевчук, що дозволяє оптимально поєднувати різні форми роботи. Це сприяє ефективному засвоєнню хореографічного матеріалу, розвитку творчих здібностей та емоційно-ціннісної сфери дітей.

Модель передбачає використання сучасних педагогічних технологій та методів, які стимулюють активну участь дітей в освітньому процесі, розвивають їхню креативність, комунікативні та соціальні навички. Застосування ігрових, наочних, практичних та інтеграційних методів навчання забезпечує формування стійкого інтересу до хореографії та мистецтва в цілому, сприяє естетичному вихованню та формуванню позитивної самооцінки.

Впровадження даної організаційно-методичної моделі в практику закладів дошкільної освіти створює умови для гармонійного розвитку особистості дитини, підготовки її до подальшого навчання та соціалізації. Модель сприяє формуванню у дітей не лише мистецько-творчої компетентності, а й ключових компетентностей, необхідних для успішної адаптації в сучасному суспільстві.

Таким чином, обґрунтована організаційно-методична модель є ефективним інструментом у системі дошкільної освіти, який забезпечує цілісний підхід до формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії, сприяє їхньому всебічному розвитку та розкриттю творчого потенціалу.

2.2. Педагогічні умови запровадження організаційно-методичної моделі формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії в умовах ЗДО

Ефективність освітнього процесу значною мірою залежить від створення сприятливих педагогічних умов, які забезпечують реалізацію поставленої мети та запланованих завдань. Особливо це стосується формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку, де засоби хореографії виступають ключовим інструментом.

В умовах закладів дошкільної освіти запровадження організаційно-методичної моделі потребує ретельного проєктування, планування та врахування специфічних педагогічних умов, що сприяють успішному розвитку творчих здібностей дітей.

Пропонуємо розглянути основні педагогічні умови, необхідні для ефективного запровадження хореографічної діяльності в освітній процес ЗДО. Аналіз цих умов допоможе зрозуміти, які фактори впливають на формування мистецько-творчої компетентності дітей, як забезпечити високий рівень їхньої

участі та зацікавленості в хореографічних заняттях, а також яким чином створити оптимальні умови для розвитку їхнього творчого потенціалу.

Розроблені педагогічні умови можуть стати основою для освітньої стратегії й тактики з упровадження організаційно-методичної моделі в практику роботи ЗДО, що сприятиме досягненню запланованих результатів у розвитку мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку.

Серед важливих умов з ефективної реалізації моделі та досягнення поставлених цілей ми розглядаємо: професійну підготовку та компетентність педагогів; інтеграцію хореографії в освітній процес; забезпечення матеріально-технічної бази, створення психологічно комфортного середовища, індивідуальний підхід та врахування вікових особливостей дітей, системність та послідовність у проведенні занять із хореографії, залучення батьків до освітнього процесу, моніторинг та оцінювання результатів. Зупинимось на характеристиці кожної умови.

Однією з найважливіших умов ефективного запровадження моделі формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії є високий рівень професійної підготовки та компетентності педагогів. Враховуючи складність та багатогранність завдань, які стоять перед педагогом у процесі роботи з дітьми, необхідно забезпечити не лише належний рівень знань, але й розвиток професійних навичок і вмінь, що відповідають вимогам сучасної дошкільної освіти.

Професійна підготовка педагогів у контексті хореографічної діяльності охоплює теоретичну, методичну і практичну підготовку. Педагоги повинні мати глибокі знання в галузі хореографічного мистецтва, дитячої психології та педагогіки, розуміти особливості вікової психології дітей дошкільного віку. Це включає знання про розвиток творчих здібностей, емоційної сфери дитини, а також про роль хореографії у формуванні естетичного смаку та художньої культури.

Володіння сучасними методиками проведення хореографічних занять, уміння ефективно планувати та організовувати навчальний процес є

невіддільним складником професійної компетентності педагога. Це включає знання про різні підходи до організації занять, врахування індивідуальних та вікових особливостей дітей (додаток А), а також здатність адаптувати навчальні програми до умов конкретного закладу дошкільної освіти.

Важливим складником є практичний досвід роботи з дітьми, що дозволяє педагогу розвивати необхідні навички, вдосконалювати техніку викладання, а також розробляти індивідуальні стратегії навчання, які сприяють розвитку мистецько-творчої компетентності у дітей.

Слід також зазначити, що ефективна взаємодія з дітьми, вміння створювати позитивну, підтримувальну атмосферу на заняттях (додаток Б), а також здатність до мотивування дітей є критично важливими для успішної реалізації хореографічних програм. Педагог повинен бути готовим до безперервного професійного розвитку, що включає участь у семінарах, тренінгах, обмін досвідом з колегами, а також самоосвіту. Це дозволяє залишатися в курсі сучасних тенденцій в освітній та хореографічній практиці, а також постійно вдосконалювати свої педагогічні методи.

Ми вважаємо, що високий рівень професійної підготовки та компетентності педагогів є вирішальним фактором у досягненні успіху в процесі формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії. Тільки педагог, який володіє відповідними знаннями, навичками та досвідом, може створити необхідні умови для гармонійного розвитку дітей та сприяти розкриттю їхнього творчого потенціалу.

Наступною важливою умовою ми розглядаємо інтеграцію хореографії в освітній процес закладу дошкільної освіти для ефективного формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку. Хореографія дозволяє не лише збагачувати освітній процес новими формами й методами, але й гармонійно поєднувати різні види діяльності, що сприяють всебічному розвитку дітей. Інтеграцію хореографії в освітній процес ми вбачаємо за наступними напрямами. Поєднання хореографії з іншими видами

мистецької діяльності, наприклад: з музикою, образотворчим мистецтвом, театральною діяльністю створює цілісну систему мистецької освіти, де кожен елемент доповнює інший (додаток В).

Таке поєднання допомагає дітям краще зрозуміти й відчути естетичні та художні цінності, розвиває їхню уяву, образне мислення, емоційно-чуттєву сферу. Також інтеграція може відбуватись через застосування хореографії у різних освітніх напрямах, наприклад хореографія може бути використана не тільки на спеціалізованих заняттях, але й у рамках мовленнєвого, математичного, природничого чи соціально-громадянського розвитку. Наприклад, через танцювальні рухи діти можуть засвоювати нові поняття, розвивати мовленнєві навички, закріплювати знання про навколишній світ.

За допомогою комплексного підходу до навчання, хореографія інтегрується в загальний освітній процес, дозволяє враховувати індивідуальні особливості кожної дитини, забезпечує диференційований підхід до навчання. Це сприяє розвитку різних видів інтелекту, емоційної та соціальної компетентності, формуванню у дітей навичок колективної взаємодії та самовираження.

Інтеграція хореографії в освітній процес сприяє формуванню у дітей навичок творчого самовираження, стимулює їхню активну участь у створенні художніх образів. Це допомагає розвивати їхню впевненість у собі, емоційну стійкість, здатність до креативного вирішення завдань. Включення хореографії в загальний контекст освітньої програми сприяє створенню єдиного педагогічного середовища, де різні види діяльності підкріплюють і доповнюють одне одного. Це дозволяє забезпечити цілісний розвиток дитини, де хореографія стає невіддільною частиною її навчання і виховання.

Інтеграція хореографії в освітній процес є не лише засобом розвитку мистецько-творчої компетентності, але й потужним інструментом для гармонійного розвитку дитини в цілому. Вона забезпечує ефективність запровадження організаційно-методичної моделі та сприяє досягненню високих результатів у мистецькій освіті дітей старшого дошкільного віку

Наступною важливою умовою успішного запровадження організаційно-методичної моделі формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії ми розглядаємо забезпечення матеріально-технічної бази. Впевнені, що від якості та доступності матеріально-технічних ресурсів залежить можливість створення оптимальних умов для проведення занять, розвитку творчих здібностей дітей, їхнього естетичного виховання та художнього самовираження. Зупинимось більш детально на забезпеченні матеріально-технічної бази.

Для ефективного проведення занять з хореографії необхідно мати спеціально обладнане приміщення – хореографічну залу, яка відповідає санітарно-гігієнічним вимогам, забезпечена відповідним покриттям підлоги, дзеркалами, поручнями для виконання вправ, достатнім освітленням та вентиляцією. Важливо, щоб приміщення було достатньо просторим для проведення групових занять.

Необхідним для проведення занять з хореографії є якісне музичне обладнання, зокрема акустичні системи, програвачі, музичні інструменти. Музика є невіддільною частиною хореографічної діяльності, оскільки вона визначає ритм, темп і емоційний настрій танцю. Забезпечення різноманітним музичним репертуаром дозволяє дітям розвивати музикальний слух, відчуття ритму та естетичний смак.

Для занять з хореографії важливо забезпечити дітей відповідним танцювальним спорядженням, таким як взуття, одяг, який не обмежує рухів, костюми для виступів. Це сприяє не лише зручності й безпеці під час занять, але й допомагає створити необхідний настрій і атмосферу, що стимулює дітей до творчого самовираження.

Інтеграція сучасних технологій, таких як мультимедійні проєктори, інтерактивні дошки, дозволяє розширити можливості занять з хореографії. За допомогою таких засобів можна демонструвати відеозаписи танців, проводити аналіз виконаних рухів, навчати дітей новим танцювальним технікам. Це також

сприяє залученню дітей до процесу навчання, роблячи його більш інтерактивним і захопливим.

Важливим аспектом організації ефективного освітнього процесу з хореографії є наявність навчально-методичних матеріалів. Забезпечення педагога хореографічними посібниками, відеоматеріалами, методичними рекомендаціями та іншими ресурсами допомагає структурувати заняття, урізноманітнювати їх зміст, вводити нові форми і методи роботи.

Це доводить, що забезпечення матеріально-технічної бази є фундаментом, на якому будується ефективне впровадження організаційно-методичної моделі формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії. Від цього залежить якість освітнього процесу, можливість досягнення високих результатів у розвитку творчих здібностей і естетичного виховання дітей.

Необхідною, на наш погляд, умовою для успішного формування мистецько-творчої компетентності у дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії є психологічно комфортне середовище. У такому середовищі діти відчувають себе захищеними, мотивованими та вільними для самовираження, що є надзвичайно важливим для розкриття їхнього творчого потенціалу.

Дитина потребує постійної підтримки з боку педагога, який повинен створювати позитивний емоційний фон на заняттях. Це включає заохочення творчих ініціатив, похвалу за досягнення, навіть якщо вони незначні. Позитивна атмосфера сприяє формуванню в дітей впевненості у власних силах, бажання розвиватися та експериментувати в хореографічній діяльності. Важливо, щоб діти відчували себе в безпеці, як фізично, так і психологічно. Педагог має забезпечити відкритий та довірливий простір, де кожна дитина може вільно висловлювати свої емоції, думки, пропозиції, не побоюючись осуду чи критики. Це сприяє формуванню у дітей почуття власної гідності та поваги до інших. Врахування індивідуальних особливостей, потреб та рівня розвитку кожної дитини є ключовим фактором у створенні комфортного середовища. Педагог має адаптувати заняття під різні стилі навчання та рівні

підготовки дітей, надавати їм можливість реалізовувати свої творчі здібності відповідно до їхніх інтересів і можливостей.

Психологічно комфортне середовище також передбачає створення умов для активної взаємодії дітей між собою та з педагогом. Робота в парі або в групах розвиває соціальні навички, вміння співпрацювати, взаємодіяти, підтримувати один одного. Це сприяє формуванню позитивних взаємостосунків, що важливо для ефективного проведення занять з хореографії. Включення в заняття інтерактивних та ігрових елементів допомагає створити привабливу і цікаву для дітей атмосферу, що стимулює їхню активність і творчість. Це можуть бути музичні ігри, імпровізації, танцювальні конкурси, які підтримують інтерес і мотивацію дітей до участі в хореографічній діяльності.

Таким чином, психологічно комфортне середовище є основою, на якій будується ефективний навчально-виховний процес у хореографії. Це середовище сприяє всебічному розвитку дитини, формуванню її мистецько-творчої компетентності, розвитку емоційної стабільності, впевненості у своїх можливостях та бажанні творчо самовиражатися.

Умовою успішного впровадження організаційно-методичної моделі формування мистецько-творчої компетентності дітей в процесі хореографії є індивідуальний підхід і врахування особливостей старшого дошкільного віку. Ці принципи дозволяють створити оптимальні умови для розвитку кожної дитини, сприяють її емоційному, когнітивному та творчому розвитку, а також забезпечують ефективне засвоєння хореографічних навичок.

Педагог має враховувати індивідуальні особливості кожної дитини, її темп розвитку, особливості характеру, рівень фізичного та емоційного розвитку. Це дозволяє створити освітній процес, який відповідає потребам і можливостям кожної дитини, підтримуючи її інтерес до хореографічної діяльності та сприяючи формуванню позитивного ставлення до неї. Завдання на хореографічних заняттях повинні бути адаптовані до рівня підготовки дітей. Для одних дітей можуть бути запропоновані більш складні комбінації рухів або

імпровізації, тоді як для інших — простіші вправи, що враховують їхні індивідуальні особливості. Такий підхід допомагає уникнути перевантаження дітей, водночас стимулюючи їхнє самовираження та розвиток.

Важливо також створити атмосферу, в якій кожна дитина відчуватиме підтримку та мотивацію до навчання. Педагог повинен враховувати інтереси дітей, заохочувати їхню ініціативу та творчі прояви, пропонувати цікаві завдання, що відповідають їхнім інтересам та рівню розвитку. У старшому дошкільному віці діти активно розвивають координаційні навички та дрібну моторику. Хореографічні заняття мають враховувати ці особливості, пропонуючи вправи, що сприяють розвитку координації, балансу, ритмічності та пластичності. У цьому віці діти стають більш емоційно сприйнятливими та відкритими до соціальної взаємодії.

Хореографія, як колективна форма мистецтва, сприяє розвитку комунікативних навичок, співпраці, а також здатності виражати та розуміти емоції через рухи та танець. Старший дошкільний вік також характеризується високим рівнем пізнавальної активності та бажанням експериментувати. Хореографічні заняття мають включати елементи, що стимулюють творчий пошук, фантазію та імпровізацію, допомагаючи дітям вільно виражати свої ідеї через танець.

Таким чином, індивідуальний підхід та врахування вікових особливостей є необхідними умовами для ефективного запровадження моделі з формування мистецько-творчої компетентності засобами хореографії. Ці підходи дозволяють забезпечити гармонійний розвиток кожної дитини, створюють умови для реалізації її потенціалу, сприяють формуванню позитивного ставлення до мистецтва та хореографії, а також допомагають виховувати впевнених у собі та творчо обдарованих особистостей.

Ключову роль у формуванні мистецько-творчої компетентності дітей дошкільного віку відіграють Системність та послідовність у проведенні занять з хореографії. Ці принципи забезпечують логічне і структуроване накопичення

знань, навичок та умінь, що сприяє глибокому засвоєнню матеріалу і розвитку творчого потенціалу дитини.

Системність передбачає чітко структуроване планування занять, де кожен етап хореографічного навчання логічно випливає з попереднього. Це дозволяє забезпечити поступове засвоєння нових умінь, знань і навичок, уникнути перевантаження дітей, а також забезпечити необхідний час для закріплення матеріалу.

Системність вимагає комплексного підходу, коли різні елементи хореографічного мистецтва – рухи, ритм, пластика, музична частина – поступово інтегруються в навчальний процес. Такий підхід дозволяє дітям глибше розуміти та освоювати мистецтво танцю. Також треба звернути увагу на регулярний моніторинг успіхів дітей, аналіз результатів і при необхідності корекцію освітнього процесу. Це дозволяє вчасно виявляти й усувати труднощі, адаптувати заняття до потреб і можливостей дітей.

Послідовність передбачає дотримання певної етапності в навчанні. Розроблена Модель передбачає, що на першому етапі діти засвоюють базові рухи і поняття, на наступних – поступово ускладнюють і вдосконалюють свої навички, освоюють нові хореографічні елементи й техніки. Така послідовність дозволяє забезпечити систематичне підвищення рівня компетентності дітей. Регулярне повторення вже засвоєного матеріалу і його закріплення через нові форми роботи дозволяють дітям впевнено використовувати набуті вміння і навички, вільно імпровізувати й творчо самовиражатися. Загалом, навчання повинно бути організоване таким чином, щоб діти поступово переходили від простих рухів і комбінацій до більш складних. Це забезпечує оптимальний розвиток рухових навичок, музичної сприйнятливості та творчого мислення.

Таким чином, системність та послідовність у проведенні занять з хореографії є важливими умовами для ефективного запровадження моделі з формування мистецько-творчої компетентності у дітей старшого дошкільного віку. Вони дозволяють забезпечити логічність і структурованість навчального процесу, створюють умови для поступового і глибокого засвоєння знань,

сприяють гармонійному розвитку дітей та формуванню їхнього творчого потенціалу.

Наступною важливою умовою успішного запровадження моделі є залучення батьків до освітнього процесу, що сприяє поглибленню педагогічної взаємодії, забезпечує додаткову мотивацію для дітей і створює умови для гармонійного розвитку дитини. Важливо пояснювати батькам значення хореографічної діяльності для розвитку їхніх дітей, розповідати про її вплив на фізичний, емоційний і творчий розвиток. Це допоможе батькам краще зрозуміти мету та завдання навчання, а також підтримати дитину в її творчих починаннях.

Регулярна комунікація між педагогами і батьками дозволяє координувати навчальний процес, обговорювати досягнення і труднощі дитини, а також розробляти спільні стратегії для підтримки та розвитку творчих здібностей дітей. Взаємодія може включати консультації, батьківські збори, участь у тематичних заходах. Залучення батьків до участі у спільних з дітьми хореографічних заходах, таких як виступи, майстер-класи, конкурси, сприяє створенню позитивної атмосфери в сім’ї, поглибленню емоційних зв’язків між батьками і дітьми та підвищує зацікавленість дітей у хореографічній діяльності. Батьки можуть підтримувати розвиток хореографічних навичок дітей через організацію домашніх занять, наприклад, спільне виконання танцювальних вправ, перегляд відеоуроків або участь у творчих проєктах. Це сприяє закріпленню навичок, отриманих на заняттях, і стимулює дитину до самостійної творчості. Батьки можуть виступати як важливе джерело підтримки і мотивації для дитини, допомагаючи їй долати труднощі, хвилювання перед виступами або новими завданнями, підвищувати самооцінку і розвивати впевненість у своїх силах.

Таким чином, активне залучення батьків до освітнього процесу сприяє більш ефективному запровадженню моделі з формування мистецько-творчої компетентності дітей засобами хореографії. Це забезпечує послідовність і підтримку розвитку дитини як у закладі дошкільної освіти, так і в домашньому

середовищі, що є необхідною умовою для гармонійного і всебічного розвитку її творчих здібностей.

У процесі запровадження організаційно-методичної моделі набуває значення моніторинг та дозволяє здійснювати систематичний контроль за динамікою розвитку дітей, оцінювати ефективність педагогічних впливів та своєчасно вносити необхідні корективи. Моніторинг повинен здійснюватися на всіх етапах освітнього процесу і включати попередню оцінку рівня розвитку дітей, регулярне спостереження за їхньою діяльністю під час занять, а також підсумкову оцінку результатів на завершення навчального циклу.

Для оцінювання результатів можуть використовуватися різні методи, такі як спостереження, тестування, аналіз творчих робіт, анкети для батьків та педагогів. Це дозволяє отримати об’єктивну і комплексну картину розвитку кожної дитини та її досягнень у сфері мистецько-творчої компетентності. Оцінювання має враховувати індивідуальні особливості дітей, їхні здібності, інтереси та темп розвитку, що дозволить не тільки визначити рівень сформованості компетентності, але й зрозуміти, які аспекти потребують додаткової уваги або підтримки.

Результати моніторингу використовуються для аналізу ефективності моделі, виявлення її сильних і слабких сторін, а також внесення необхідних коректив, зміну методів навчання, адаптацію програмних завдань або уточнення цілей. Важливою умовою є ведення документації щодо проведення моніторингу та оцінювання результатів, що забезпечує прозорість процесу, дає змогу відстежувати прогрес дітей та слугує основою для підготовки звітів або наукових досліджень.

Таким чином, моніторинг та оцінювання результатів є необхідними складниками успішного запровадження моделі з формування мистецько-творчої компетентності дітей засобами хореографії. Вони дозволяють забезпечити високу якість навчального процесу, адаптувати його до потреб дітей та забезпечити досягнення поставлених цілей.

Дотримання цих педагогічних умов забезпечує успішне запровадження організаційно-методичної моделі, спрямованої на формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку, та сприяє їхньому гармонійному розвитку і підготовці до подальшого навчання.

У результаті аналізу та обґрунтування педагогічних умов, які є необхідними для ефективного запровадження організаційно-методичної моделі формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії в умовах закладу дошкільної освіти (ЗДО), можна зробити наступний висновок.

Професійна підготовка педагогів є ключовим фактором успішного впровадження моделі. Високий рівень педагогічної компетентності, знання методик і підходів до хореографічної діяльності, а також уміння адаптувати навчальний процес до індивідуальних потреб дітей є основою для досягнення ефективних результатів. Інтеграція хореографії в освітній процес дозволяє комплексно підходити до формування мистецько-творчої компетентності, об'єднуючи різні види діяльності та стимулюючи розвиток дітей через естетичне виховання.

Забезпечення матеріально-технічної бази є необхідною умовою для реалізації поставлених завдань. Наявність відповідного обладнання, музичних інструментів, спеціальних залів для занять хореографією сприяє повноцінному розвитку мистецько-творчої компетентності дітей. Створення психологічно комфортного середовища забезпечує емоційний добробут дітей, сприяє їх активній участі у заняттях і розкриттю творчого потенціалу. Індивідуальний підхід та врахування вікових особливостей дозволяють максимально ефективно впливати на розвиток кожної дитини, адаптуючи методи і завдання до її рівня розвитку, інтересів та здібностей.

Системність та послідовність у проведенні занять забезпечують планомірний розвиток дітей і дають можливість поступово формувати та зміцнювати мистецько-творчі навички. Залучення батьків до освітнього процесу сприяє більшому розумінню та підтримці з боку сім'ї, що позитивно

впливає на загальний розвиток дітей та їхній інтерес до хореографічної діяльності. Моніторинг та оцінювання результатів дозволяють контролювати прогрес у формуванні компетентності, вчасно коригувати підходи до навчання та підвищувати якість освітнього процесу.

Таким чином, сукупність цих педагогічних умов створює сприятливе середовище для успішного запровадження організаційно-методичної моделі формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії в умовах ЗДО, що своєю чергою, сприяє всебічному розвитку дітей.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та розв'язання проблеми формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії. Результати теоретичного дослідження засвідчили досягнення мети, вирішення поставлених завдань і дозволили сформулювати наступні висновки:

1. Визначено, що мистецько-творча компетентність є комплексним утворенням, яке охоплює здатність дітей сприймати, пізнавати та оцінювати твори мистецтва, активно долучатися до творчої діяльності, використовувати свої знання та навички для створення власних художніх робіт. Ця компетентність є важливим складником гармонійного розвитку особистості дитини, сприяє формуванню її естетичних та моральних цінностей, розвитку емоційної чутливості, творчого самовираження.

Структура мистецько-творчої компетентності складається з емоційно-ціннісного компоненту, який забезпечує формування емоційної чутливості та естетичних цінностей; когнітивного компонента, який сприяє розвитку уяви, творчого мислення та засвоєнню знань про мистецькі техніки; творчо-діяльнісного компонента, який дозволяє дитині реалізувати свій художньо-естетичний потенціал через творчу діяльність, що загалом забезпечує всебічний розвиток особистості дитини.

2. З'ясовано, що мистецько-творча компетентність є багатовимірним феноменом, який інтегрує в собі різні аспекти художньо-естетичного, когнітивного та емоційного розвитку дитини й формується в процесі активної участі дітей у різних видах мистецької діяльності, таких як образотворча, музична, театралізована. Кожен вид мистецької діяльності робить свій унікальний внесок у формування мистецько-творчої компетентності, сприяючи розвитку конкретних навичок та здібностей, що в сукупності забезпечує гармонійний розвиток особистості. Ефективне формування мистецько-творчої

компетентності відбувається завдяки інтеграції різних видів мистецтва, що дозволяє дітям поєднувати отримані знання та вміння, розвивати креативне мислення та емоційну чутливість.

Творчий процес виступає як ключовий компонент у формуванні мистецько-творчої компетентності, адже саме через творчість діти вчаться виражати свої емоції, думки, розвивають уяву та креативність.

3. Схарактеризовано хореографію як потужний засіб формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку. Хореографія забезпечує цілісний розвиток дітей, інтегрує в собі емоційно-ціннісний, когнітивний та творчо-діяльнісний компоненти. У процесі хореографічної діяльності діти здобувають важливі навички, вміння самовиражатися, синхронізувати рухи з музикою, взаємодіяти в групі, розвивати образне мислення та творчі здібності, знайомляться з культурними традиціями, розвивають власний естетичний смак і національну ідентичність. Хореографія сприяє фізичному розвитку, стимулює емоційний, соціальний та творчий розвиток дітей, готує їх до подальшого навчання та успішної соціальної взаємодії в суспільстві. Хореографічна діяльність є невіддільною частиною освітнього процесу, яка забезпечує формування гармонійно розвиненої особистості, здатної до творчої самореалізації.

4. Розроблено та обґрунтовано організаційно-методичну модель формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії в умовах закладів дошкільної освіти, яка базується на комплексному врахуванні вікових та індивідуальних особливостей дітей, інтегрує різноманітні методики та підходи, передбачає використання сучасних педагогічних технологій та методів, які стимулюють активну участь дітей в освітньому процесі, розвивають їхню креативність, комунікативні та соціальні навички. Застосування ігрових, наочних, практичних та інтеграційних методів навчання забезпечує формування стійкого інтересу до хореографії та мистецтва в цілому, сприяє естетичному вихованню та формуванню позитивної самооцінки.

5. Визначено педагогічні умови запровадження організаційно-методичної моделі формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії в умовах закладу дошкільної освіти: професійна підготовка педагогів (високий рівень педагогічної компетентності, знання методик і підходів до хореографічної діяльності, уміння адаптувати навчальний процес до індивідуальних потреб дітей), інтеграція хореографії в освітній процес (різні види діяльності та розвиток дітей засобами мистецтва), забезпечення матеріально-технічної бази (наявність відповідного обладнання, спеціальних залів для занять хореографією, створення психологічно комфортного середовища), індивідуальний підхід та врахування вікових особливостей (адаптація методів і завдань до рівня розвитку, інтересів та здібностей дітей), системність та послідовність у проведенні занять (планомірний розвиток дітей, поступове формування та закріплення мистецько-творчих навичок), залучення батьків до освітнього процесу (підтримка з боку сім'ї), моніторинг та оцінювання результатів (контроль результатів формування компетентності, коригування підходів до навчання та підвищення якості освітнього процесу).

Таким чином, можна зробити висновок, що теоретичне дослідження та практичні розроблення спрямовані на ефективне розв'язання проблеми формування мистецько-творчої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії в умовах закладу дошкільної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аніщенко Н. Вплив музично-театральної діяльності на розвиток творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку. *Педагогічні інновації : ідеї, реалії, перспективи.* 2014. № 1. С. 62–70.

2. Амлінська Р. Музичні інструменти – іграшки : посібн. Київ : Музична Україна, 1986. 24 с.

3. Базовий компонент дошкільної освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 № 33. URL: https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya (дата звернення: 11.07.24).

4. Березова Г. О. Хореографічна робота з дошкільнятами. Київ : Музична Україна, 1999. 204 с.

5. Березова Г. А. Класичний танець у дитячих хореографічних колективах. Київ : Музична Україна, 1999. 259 с.

6. Бондаренко Л. А. Ритміка і танець у 1–4 класах загальноосвітньої школи. Київ : Музична Україна, 1992. 158 с.

7. Василенко К. Ю. Лексика українського народно-сценічного танцю : навч. посібник для ін-тів культури. Київ : Мистецтво, 1996. 494 с.

8. Верховинець В. М. Весняночка : методичні пояснення до дитячих ігор з співом для дітей дошкільного віку і для молодших дітей трудової школи. Київ : Держвид. України, 1995. 90 с.

9. Верховинець В. М. Теорія українського народного танцю. Київ : Муз. Україна, 1990. 150 с.

10. Волкова Н. П. Педагогіка : посібн. для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Видавничий центр «Академія», 2001. 576 с.

11. Газіна І. О. Методика музичного виховання дітей дошкільного віку навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта»,

вихователів дошкільних навчальних закладів та батьків. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2015. 196 с.

12. Гамезо М. В. Старший дошкільник і молодший школяр : психодіагностика і корекція розвитку. Вінниця : Модек, 1998. 256 с.

13. Голдрич О. С. Хореографія. Львів : Край, 2003. 246 с.

14. Городиська В. В. Зміст і засоби художньо-естетичного розвитку старших дошкільників у базових документах закладу дошкільної освіти. *Інноваційна педагогіка.* 2024. № 69. С. 214–218.

15. Городиська В. В. Програмно-методичне забезпечення музичного виховання дітей у сучасній системі дошкільної освіти. *Педагогічні науки : зб. наук. праць*. Випуск LXXIV. 2016. С. 26–31.

16. Гуменюк А. І. Народне хореографічне мистецтво України. Київ : Вид-во АПН УРСР, 1993. 235 с.

17. Демчик К. І. Формування ціннісного ставлення до живопису у дітей старшого дошкільного віку : автореф. дис. … канд. пед. наук :13.00.07 /. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгаманова. Київ, 2013. 28 с.

18. Додонов Б. І. Емоційна культура особистості. Київ : Педагогіка, 1997. 158 с.

19. Єнгаличева І. В. Креативний розвиток дітей дошкільного віку засобами театралізованих ігор. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота».* Вип. 36. С. 59–61.

20. Закон України «Про дошкільну освіту» №2628-III, із змінами від 1 січня 2009. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text (дата звернення: 15.08.24).

21. Зимович А. А. Розвиток хореографічних здібностей дітей дошкільного віку в гуртковій роботі. *Позашкільна освіта.* 1998. С. 39–42.

22. Зубалій А. Вплив художньо-творчої діяльності на розвиток і виховання дітей дошкільного віку. *Науковий збірник «InterConf».* 2023. № 148. С. 192–196.

23. Зязюн І. Естетичний досвід особи. Формування і сфери виявлення Київ : Вища школа, 1996. 174 с.

24. Калинчук О. В. Роль і місце занять з хореографії в естетичному вихованні молодших школярів. *Мистецтво в сучасній школі : проблеми, пошуки.* Випуск IV / За загальною редакцією професора М. В. Вовка. Івано-Франківськ, 2010. 324 с.

25. Каньоса Н. Творчий розвиток дітей дошкільного віку засобами театрально-мовленнєвої діяльності. *Педагогічна освіта : теорія і практика*. 2017. № 23 (2). С. 172–178.

26. Карайванська І. Вплив народного хореографічного мистецтва на естетичний розвиток молодших школярів. *Науковий пошук студента : сучасні проблеми та тенденції розвитку гуманітарних і соціально-економічних наук* / За матеріалами ІІІ регіональної науково-практичної конференції. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2017. С. 125–130.

27. Кардаш І. Театралізовані ігри як засіб формування творчої особистості дітей дошкільного віку. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. 2016. № 2. С. 88–92.

28. Кірик І. Використання мистецько-педагогічного потенціалу хореографії для розвитку особистості дитини. *Науковий пошук студента : сучасні проблеми та тенденції розвитку гуманітарних і соціально-економічних наук* / За матеріалами ІІІ регіональної науково-практичної конференції. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2017. С. 154–158.

29. Ленська Т. Г. Методичні основи хореографії. Кам’янець-Подільський : Кам’янець-Подільський державний університет, 2007. 248 с.

30. Мартиненко О. В. Розкриття творчого потенціалу дошкільнят виразними засобами хореографічного мистецтва. *Палітра педагога.* 1999. № 4. С. 27–30.

31. Мартиненко О. В. Педагогічні умови формування хореографічних умінь дітей 5-6 років в дошкільних установах : дис…. канд. пед. Наук : 13.00.08 / Бердянський держ. пед. ун-т. Бердянськ, 2005. 246 с.

32. Мартиненко О. В. Хореографічна робота в дошкільній практиці сьогодення. *Педагогічні науки :* зб. наук. праць Бердянського державного педагогічного інституту. Бердянськ : БДПІ, 2000. № 2. С. 77–82.

33. Матвієнко С. І. Виховання самостійності в старших дошкільників у процесі занять художнім конструюванням. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Серія «Психолого-педагогічні науки».* 2019. № 2. С. 71–76.

34. Матвієнко С. І. Теорія та методика музичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя. 2017. 297 с.

35. Найдюк І. С. Роль вихователя в стимулюванні естетичного розвитку дітей дошкільного віку : підходи та методи. *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина».* 2024 № 4(38) С. 440–450.

36. Ничкало С. А. Емоційно-ціннісний контекст естетичного виховання засобами візуальних мистецтв. URL : https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/712371/1/2120894383.pdf (дата звернення: 22.08.2024).

37. Олійник О. М. Педагогічні можливост театралізованих ігор у формуванні творчої активності дітей старшого дошкільного віку. *Педагогічна освіта : теорія і практика*. 2011. № 7. С. 324–327.

38. Паласевич І. Л., Федорович А. В. Художньо-педагогічне спілкування як засіб формування мистецько-творчої компетентності дошкільника. *Педагогічні науки : реалії та перспективи. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова.* 2023, Випуск 91. Серія 5. С. 191–196.

39. Половіна О. Дитина у світі мистецтва. Впроваджуємо Базовий компонент дошкільної освіти. *Дошкільне виховання*. 2021. № 2. С. 3–8.

40. Присяжнюк Л. Дитина і природа : форми взаємодії. *Дошкільне виховання*. 2023. № 1. С. 10–13.

41. Сухорукова Г. В., Дронова О. О., Голота Н. М, Янцур Л. А. Образотворче м истецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі : підручн. За заг. ред. Г. В.Сухорукової. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2010. 376 с.

42. Тараканова А. П. Система хореографічного виховання у школах і позашкільних закладах. Київ : [б. в.], 1996. 284 с.

43. Удовіченко В. В. Хореографія в дошкільному навчальному закладі. Парціальна програма / В. В. Удовіченко, Т. А. Сиротенко, Н. Ф. Кугуєнко. Харків : Вид-во «Ранок», 2014. 80 с.

44. Федорович А. В Мистецько-творча компетентність дошкільника як педагогічна проблема. *Вісник Інституту розвитку дитини. Серія : Філософія, педагогіка, психологія* : зб. наук. пр. Київ : Видавництво НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. Вип. 13. С. 121–126.

45. Шевчук А. С. Дитяча хореографія : навч.-метод. посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2016. 288 с.

46. Шевчук А. Мистецька освіта дітей. Традиції та інновації в оновленому БКДО. *Дошкільне виховання.* 2021. № 4. С. 3–8.

47. Шульга Л. М. Діяльнісний підхід до формування мистецько-творчої компетентності дитини дошкільного віку. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Вип. 37. Том 3. 2021. С. 304–309.

48. Шульга Л. Формування мистецько-творчої компетентності: методичні аспекти. *Основні орієнтири розвитку системи освіти Запорізької областів контексті реалізації Концепції «Нова українська школа» в умовах очної, дистанційної та змішаної освіти у 2021/2022 навчальному році: метод. рекомендації :* у 3-х ч. / відп. ред. О. Варецька, ДОН ЗОДА, КЗ «ЗОІППО» ЗОР. Ч. ІІІ. Дошкільна освіта. Запоріжжя : СТАТУС, 2021. С. 50–67.

49. Minton S. Parallels Between Alma Hawkins' Approach to the Creative Process and Contemporary Learning Theory. *Journal of Dance Education*, 2003. № 3(2). С. 74–78.

50. Rudd J., Buszard T., Spittle S., O'Callaghan L., Oppici L. Comparing the efficacy (RCT) of learning a dance choreography and practicing creative dance on improving executive functions and motor competence in 6–7 years old children.

Psychology of Sport and Exercise, 2021. № 53. URL: https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2020.101846 (дата звернення: 15.08.24).

ДОДАТОК А

ВІКОВІ ХАРАКТЕРИСТИКА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ТА ЇЇ УРАХУВАННЯ В ХОРЕОГРАФІЧНІЙ РОБОТІ

З досвіду роботи Колєснікової С.С.
керівника гуртка ЗДО (ЦРД) «Надія» ЗМР

Старший дошкільний вік (шостий рік життя)

Особливості старшого дошкільного віку ми розглянемо на прикладі розвитку дітей шести та семи років.

- Так, дитина на шостому році життя починає орієнтуватися в різних видах хореографічного мистецтва (класичний, народний, бальний, сучасний), розуміє, що кожен з них має свої особливості (рухи, музика, костюм); уявляє, що танці можуть бути різними за змістом, темпом (повільні, швидкі), кількістю виконавців (сольні, парні, масові), складатися з різних рухів, виконуватися в різних костюмах.
- Зацікавлено сприймає інформацію про танцювальну культуру різних країн, про регіональні особливості української хореографії та танці свого регіону.
- Може розповісти зміст танцю, надати словесну характеристику тому чи іншому танцювальному образу, співвіднести його з літературним або реальним.
- Розуміє естетичну природу класичних рухів, знає позиції ніг та рук, вміє їх відрізнити від характерних.

Танцювальна діяльність стає більш цілеспрямованою, мета починає співвідноситися з мотивом. Дитина прагне виступати перед глядачами, батьками, стояти у першій лінії, виконувати сольні партії у танцювальних номерах.

Дитина розуміє, що один і той самий рух може виконуватись весело або сумно, швидко або повільно, на місці та під час просування, в парі та окремо, із застосуванням різних положень рук або реквізиту, під різні музичні мелодії.

- Зростає інтерес до відмінностей між дівчатками та хлопчиками, що дає можливість засвоїти інформацію про розмежування танцювальних рухів на жіночі, чоловічі та спільні, формувати навички виконання танцювальних рухів та доступних танців, у яких простежується розподіл лексичного матеріалу за статевими ознаками.
- Дитина може засвоїти більш складні танцювальні рухи та комбінації, довше утримує статичні пози, впевненіше виражає емоції під час виконання танцювального репертуару.
- Завдяки розвитку уваги, пам’яті (м’язової, слухової, зорової), рухових та пізнавальних здібностей, дитина починає контролювати свої та чужі рухові дії, діяти в рамках тієї чи іншої танцювальної композиції, адекватно реагувати на успіх та невдачу під час вивчення того чи іншого танцювального руху (вправи, етюду, танцю).
- Розвивається здатність співвідносити власні хореографічні досягнення з ідеальним еталоном (показом педагога-хореографа або танцями професійних виконавців).
- На шостому році життя малюк вже може приймати та утримувати правильну поставу тулубу, м’які та округлені позиції рук, напів розгорнуті позиції ніг, тягнути носок, легко виконувати стрибки та біг не ставлячи на підлогу п’ятки.

Дитина більш злагоджено виконує рухи в парі, вміє налагоджувати емоційний контакт з партнером. Може вибірково відноситися до вибору партнера, відмовлятися танцювати, якщо партнер по танцю не подобається.

В процесі танцювальної діяльності починає активніше використовувати простір, розуміє, що танцювальні рухи можна виконувати у різних рівнях (стоячи, лежачи, сидячи) на місці та у просуванні.

Може виконувати перебудови з одного танцювального малюнку в інший, сполучати декілька послідовних перебудувань. Дитина зацікавлено ставиться до танцювального мистецтва, може виділяти в ньому оригінальне, дивне, складне, яскраве.

Під час занять може надавати перевагу певним танцювальним вправам та завданням, виявляє свої уподобання щодо виконання танцювального репертуару.

Дитина починає проявляти вибіркове ставлення до різних видів хореографічного мистецтва, що свідчить про динаміку особистого художньо-естетичного росту, формування життєвої компетентності.

- Вміє диференціювати емоційні стани людини, більш усвідомлено застосовує в репродуктивній та продуктивній танцювальній діяльності різноманітні пози, жести, міміку, може співвідносити базові емоції (радість, гнів, смуток, страждання тощо) зі змістовним наповненням того чи іншого танцювального руху (комбінації, етюду, танцю).
- Дитина розуміє, що один і той самий рух може мати різне змістовно-емоційне наповнення в залежності від мети його застосування, намагається більш виразніше передавати в танці емоції та переживання.
- Вміє висловлювати свої враження після перегляду танцювальних номерів, диференційовано оцінює роботу виконавців, їх сценічне вбрання.
- Починає активніше проявляє творчі здібності в танці, застосовує більшу кількість танцювальних та пантомімічних рухів.
- Зростає творча активність, яка проявляється у бажанні самостійно виконати творче завдання (вигадати танок для мами), доручення (вивчити з батьками танок).
- Дитина з задоволенням виконує індивідуальні завдання імпровізаційного характеру, якщо їх тематика відповідає її віковим особливостям та досвіду.

Під час групової та парної імпровізації не завжди контролює власну емоційну поведінку, може відмовлятися від виконання завдання.

- В процесі колективної імпровізації проявляє вибіркове ставлення до дітей в групі, обирає в партнери того з ким дружить або бажає дружити.
- Рухова активність в цьому віці стає більш цілеспрямованою і відповідає індивідуальним можливостям дитини, її танцювальному досвіду, інтересам, особистісним домаганням.
- Вищою стає загальна фізична працездатність та витривалість.
- Дитина з задоволенням демонструє свої досягнення під час виконання вправ партерної гімнастики, чекає оцінки, схвалення.
- У дитини значно збільшується м’язова маса саме нижніх кінцівок, підвищується їх сила та еластичність, тому ознайомлення з рухами класичного танцю стає більш тривалішим.

ДОДАТОК Б

СТВОРЕННЯ ПОЗИТИВНОЇ АТМОСФЕРИ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ХОРЕОГРАФІЇ

1. Емоційна підтримка та доброзичливість.

Педагог повинен проявляти терплячість, чуйність і відкритість до дітей, заохочуючи їх до участі в заняттях. Позитивна реакція на кожне зусилля дітей, навіть якщо їхні дії не є ідеальними, допомагає створити відчуття успіху і впевненості.

2. Ігровий підхід.

Хореографія для дітей повинна містити елементи гри, оскільки це допомагає розвинути в них інтерес до занять. Включення казкових образів, веселих завдань, творчих імпровізацій створює атмосферу радості та невимушеності.

3. Позитивна взаємодія в групі.

Важливо навчати дітей співпраці та взаємопідтримці під час виконання хореографічних вправ. Колективні танці та рухові ігри допомагають дітям відчути себе частиною групи, сприяють розвитку комунікаційних навичок і емоційної взаємодії.

4. Вибір музичного супроводу.

Добір ритмічної, емоційно забарвленої музики, що відповідає інтересам і віковим особливостям дітей, допомагає створити сприятливий настрій та стимулює дітей до активної участі в заняттях.

5. Гнучкість і підтримка творчої свободи.

Діти повинні мати можливість проявляти власну ініціативу та фантазію, що сприяє їх самовираженню. Педагог може надавати дітям можливість імпровізувати або обирати власні рухи в межах певних завдань.

6. Похвала і визнання.

Позитивна оцінка зусиль кожної дитини, навіть за найменші успіхи, сприяє зростанню її мотивації та підвищенню самооцінки

ДОДАТОК В

ІНТЕГРАЦІЯ ХОРЕОГРАФІЇ З РІЗНИМИ ВИДАМИ ХУДОЖНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Інтеграція хореографії з музикою, образотворчим мистецтвом і театральною діяльністю є ефективним підходом у розвитку мистецько-творчої компетентності дітей дошкільного віку. Така інтеграція дозволяє гармонійно поєднувати різні види мистецтва, розвиваючи в дітей багатогранне сприйняття світу та забезпечуючи всебічний розвиток їх творчих здібностей.

Інтеграція хореографії з музикою

Музика та хореографія природно доповнюють одна одну, оскільки ритм, мелодія та темп є основою для танцювальних рухів. Через музичний супровід діти вчаться виражати свої емоції в танці, синхронізувати рухи з ритмом, а також розуміти структуру музичного твору.

Інтеграція музики допомагає дітям розвивати почуття ритму, координацію рухів та емоційне реагування на музику, формуючи вміння інтерпретувати музичні образи через танець.

Інтеграція хореографії з образотворчим мистецтвом

Поєднання хореографії з образотворчим мистецтвом сприяє розширенню уяви дітей і стимулює їх до створення нових рухових образів. Використання малюнків, скульптур чи аплікацій у танцювальній діяльності допомагає дітям переносити в танець кольори, форми та композицію. Наприклад, діти можуть малювати сценічні образи або костюми для танцю, створювати маски чи декорації, що додає елементи творчого пошуку та активізує фантазію.

Інтеграція хореографії з театральною діяльністю

Театральна діяльність є чудовим засобом розвитку виразності, творчої імпровізації та розуміння ролей у хореографії.

Театральні ігри та інсценування надають дітям можливість використовувати танець для відтворення певних ситуацій, емоцій чи казкових

сюжетів. Це сприяє розвитку мовлення тіла, акторських навичок та вмінню інтерпретувати ролі через рух. Інтеграція театру з хореографією дозволяє дітям розвивати художню виразність і комунікаційні навички, що є важливими для їх особистісного становлення.

Переваги інтеграції:

Комплексний підхід до розвитку: Поєднання різних видів мистецтва стимулює багатосторонній розвиток дитини – емоційний, фізичний та інтелектуальний.

Підвищення мотивації: Завдяки поєднанню різних форм художньої діяльності діти зацікавлюються процесом, що сприяє активнішій участі в освітньому процесі.

Розвиток креативності: Інтеграція мистецтв стимулює дітей до пошуку нових рішень, поєднання різних форм вираження ідей та емоцій.

Формування художньої виразності: Діти вчаться використовувати засоби музики, руху та візуальних образів для більш глибокого й різноманітного самовираження.

Інтеграція хореографії з музикою, образотворчим мистецтвом і театральною діяльністю є дієвим засобом для всебічного розвитку дитини, формування її мистецько-творчої компетентності та творчої самореалізації в освітньому середовищі.

Приклад інтеграції хореографії з образотворчим мистецтвом для дітей старшого дошкільного віку

Тематичне заняття «Танець веселки»

Тема: «Танець веселки»

Мета:

Формування мистецько-творчої компетентності дітей через поєднання танцювальної та образотворчої діяльності.

Розвиток почуття ритму, координації рухів, уяви, творчого самовираження.

Завдання:

Навчити дітей поєднувати танець з кольорами та рухами, що відтворюють образ веселки.

Розвивати образне мислення через створення власного танцювального образу.

Розвивати здатність інтерпретувати малюнок за допомогою рухів.

Етапи заняття:

1. Вступна частина:

Бесіда з дітьми про веселку: коли вона з'являється, які кольори вони бачать.

Демонстрація картин або малюнків веселки, обговорення кожного кольору.

Пояснення, що сьогодні вони спробують «оживити» веселку за допомогою танцювальних рухів.

2. Образотворча діяльність:

Дітям пропонують намалювати веселку на папері, використовуючи різні кольори.

Кожна дитина вибирає свій улюблений колір і малює його, уявляючи, як би цей колір «танцював».

3. Підготовка до танцю:

Після завершення малювання вихователь пропонує дітям обрати кольорові стрічки або шарфи, що відповідають їхньому малюнку.

Діти обговорюють, які рухи можуть відповідати їхньому кольору (наприклад, легкі стрибки для жовтого, плавні хвилясті рухи для синього).

4. Танцювальна діяльність:

Педагог розпочинає музичний супровід (спокійна мелодія з яскравим ритмом), і діти виконують «Танець веселки».

Кожна дитина танцює, відтворюючи свій колір за допомогою рухів та стрічок. Вони рухаються вільно, але з акцентом на відповідність кольору, ритму та настрою музики.

Педагог допомагає узгодити рухи дітей з музикою, підкреслюючи ритмічність та гармонійність.

5. Колективний танець:

Діти об’єднуються в групу і створюють спільну композицію: кожен з них вводить свій «кольоровий танець» у загальну картину, і разом вони утворюють єдину «веселку», що плавно змінює кольори та рухи.

6. Завершальна частина:

Підсумкова бесіда про те, як кожен колір і рух доповнюють один одного, створюючи загальну гармонію.

Обговорення з дітьми, який з кольорів їм найбільше сподобався в танці і чому.

Ця інтеграція хореографії та образотворчого мистецтва дозволяє дітям поєднувати дві творчі активності – малювання і танець – що розвиває їхню уяву, координацію, музичність та емоційну виразність.